

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1920.

Första kammaren.

Nr 26.

Onsdagen den 17 mars, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 8 e. m.

Anmälles och bordlades
statsutskottets utlåtanden:

nr 11, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1920 fjärde huvudtitel, innefattande anslagen till lantförvarsdepartementet; och

nr 12, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1920 femte huvudtitel, innefattande anslagen till sjöförvarsdepartementet; samt

första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 13, i anledning av väckt motion om vidtagande av åtgärder för förverkligandet av vissa önskemål beträffande arbetet med en rättgångsreform.

Fortsattes överläggningen rörande punkten 1 a i bevillningsutskottets betänkande nr 11, angående vissa delar av tullbevillningen.

Ang.
tullsatserna å
vissa slay av
spannmål.
(Forts.)

Herr H e y m a n: Herr greve och talman! Till grund för det beslut, som urtima riksdagen fattade i glidttullsfrågan, lades att döma av handlingarna i stor utsträckning dåvarande jordbruksministerns yttrande till statsrådsprotokollet. Han anförde härutinnan till sist: »Av hänsyn till andra viktiga intressen än jordbrukets och brödsädsodlingen, måste emellertid eftergifter göras på detta eljest från jordbrukssynpunkt berättigade krav. Som de sakkunniga framhållit, är det av största vikt för landet i dess helhet att snarast åstadkomma en sänkning av varuprisen.»

Urtima riksdagens beslut i glidttullsfrågan fattades sålunda med tanke på en beräknad *allmän* prisåtergång å samtliga varuslag, vilken, som känt är, dock ej inträffat. För jordbruket eller dess utövare oundgängliga industrinyttigheter såsom konstgödning, kraftfoder, inventarier, redskap, byggnadsmateriel, kläder, skodon etc. stå i detta ögonblick högre eller åtminstone lika högt i pris som vid tidpunkten för beslutets fattande. Det enda, som verkligen sjunkit högst väsentligt i pris, är priset på åtskilliga jordbruksprodukter såsom kött, fläsk,

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

potatis, mjölk och stråfoder. Detta vore ju i och för sig en synnerligen lycklig och samhällsgagnelig företeelse, blott jordbruket under sådana förhållanden kunde vidmakthålla sina livsbetingelser. Så blir emellertid icke fallet, därest det allmänna prisindextalets sänkning i fortsättningen endast skall gå ut över jordbruksnäringen, som i så fall kommer att sjunka tillbaka till vad det var vid tiden före jordbrukstullarnas införande.

När sålunda en sänkning av varuprisen i sin helhet ej ägt rum, utan denna hittills endast kommit att omfatta ett flertal slag av jordbruksprodukter, är även enligt mitt förmenande grunden undanryckt urtima riksdagens beslut i glidtullsfrågan. De ärade motionärerna hava därför, med hänsyn till att jordbruksnäringen nu är på väg att i existensmöjligheter bliva distanserad av andra näringar, icke allenast starka sakliga, utan även fullgiltiga formella skäl för att redan nu som förebyggande åtgärd få glidtullssystemet omlagt i sådan riktning, att denna senare inträffade prisförskjutning mellan jordbruksprodukter och andra uppräknade varuslag ej helt kommer att bringa jordbruksnäringen på fall.

Det har, som herr Wijk förut framhållit, visserligen för ögonblicket ingen praktisk betydelse att låta tullskyddet omfatta *hela* skillnaden mellan produktions- och importpriset, då det senare för närvarande står långt över det förra i pris, men då detta förhållande framför allt är beroende på två så variabla faktorer som valutakursen och fraktsatserna, vilka senare taga föga intryck av de Björnssonska stenkollspekulationerna, bör det för jordbruket behöfliga tullskyddet vara till hands för att automatiskt kunna verka som en tillräckligt skyddande spärrhake.

Det föreligger så mycket starkare skäl till att ur berörda synpunkt bifalla motionen, som de för glidtullssystemet beräknade produktionskostnaderna, åtminstone i vad de gälla de mindre givande jordarna, äro ganska snävt och ogent tilltagna. I motsats till vad fallet är beträffande många industritullar, som baserats på kalkyler, där vinstmomentet av skäl, som herr Wohlin förut i dag angivit, ingått som en betydande faktor, fordras det ett ganska starkt mikroskop för att i den normerande glidtullskalkylen kunna avläsa en liknande företeelse. Detta är ett sorgligt faktum, som direkt pekar på, att man utan hänsyn till kristidens lärdomar, då jordbruket gunås var bra att ha, nu åter synes anse, att detta skall vara slaget till klaven på näringslivets slant. Vill man betrakta våra olika näringar som ett enda sammanfogat stort stycke, synes det vara ovedersägligt, att jordbruksnäringen för vinnande av ett möjligast lyckligt ekonomiskt och politiskt liv i detta konglomerat bör ingå som den väsentligaste beståndsdel, d. v. s. utgöra själva bindemedlet. Ingen annan näring får inom detta göras så stor, att det helas hållfasthet äventyras. Sker detta — kristiden varslade tillräckligt tydligt härom — kan det mycket lätt hända, att hela stycket till obotlig skada för landet i dess helhet ramlar sönder.

Vår närings- och tullpolitik bör därför, enligt mitt förmenande uppdragas efter sådana linjer, att jordbruksnäringen först och främst

erhåller tillräckliga möjligheter att fullt ut förse landet med livsförnödenheter av olika slag; industrier, särskilt exportindustrier, och andra näringar böra nu få avpassa sin storlek och sina möjligheter här-efter.

Det finnes så mycket större anledning att så medelst söka reglera övriga näringars storlek efter jordbrukets, som detta redan förut, men än mer efter 8-timmarsdagens införande börjar lida allvarlig brist på kvalificerad arbetskraft. Det kanske låter otroligt, men det är lika fullt så, att går man igenom mantalslängderna åtminstone för socknarna i min hembygd, finner man i den härför avsedda kolumnen, att drängarna vid ett flertal gårdar redan stå antecknade som »idiot», »invalid», »sinnesslö» eller något dylikt. Detta pekar direkt på, vilken arbetskraft som för framtiden är förbehållen jordbruket, därest ej detta inom näringslivet beredes en sådan rangplats att det vid längre arbetstid och många gånger hårdare arbete i konkurrensen om den fullgoda arbetskraften kan tävla med industrien och kommunikationsverken. Fortfarande föres här ett oriktigt tal om jordbrukets fabulösa vinster under kristiden. Att något sådant tal över huvud taget kunnat uppstå, är tvivelsutan beroende på den dittills alldeles enastående händelsen eller med andra ord att det var första gången i det svenska jordbrukets historia, som dess utövare i gemen kunde avlyfta en större eller mindre del av den i jorden in-tecknade skulden. Människan är nu en gång för alla ett »vanedjur», och inför ovanliga företeelser dimensionerar hon därför även ofta på ett rentav rekord-artat sätt.

De extra belopp, som det rena jordbruket under kristiden intjänade, härstamma nämligen föga från en direkt ökad *netto*inkomst av själva jordbruksrörelsen, utan de hava så gott som uteslutande uppstått genom realisationsintäkter å levande inventarier, som tillfölje ransoneringsförhållandena måst företagas. Jag tror mig sålunda kunna påstå, att i regel tvingades härigenom varje jordbrukare att utslakta minst $\frac{1}{3}$ av sin nötkreaturs- och så gott som hela sin svinavelsbesättning. Att denna omläggning av kapital, vid rådande höga pris å animaliska födoämnen, gav likvida medel är visst och sant, men lika visst och sant är även, att när allt återstälts i sitt forna skick, när efterblivna reparationer och försummade redskapsinköp verkstälts, så äro även dessa likvida medel ånyo i stort sett kapitaliserade i omvänd ordning. Detta är, mina herrar, verkliga förhållandet med fabeln om jordbrukets oerhörda kristidsvinster.

Det svenska jordbruket i passande storlek, väl skött och under en gynnsam näringspolitik är och förblir nätt och jämnt symbolen av ett lagom välstånd — icke ett uns mera — som just är vad den moderna demokratien strävar att bereda samhällsbefolkningarna över lag, och detta välstånd åstadkommes återigen i ett oändligt stort antal fall av hemmavarande barn, som hjälpa till att bruka färderngården för knappast mer än mat och kläder. Skulle ett dylikt för landet typiskt jordbruk belastas med en enda arbetskraft, som exempelvis kräver en nutida byggnadsarbetares, rörläggares eller verkstadsarbetares lön, så vore detta välstånd snart nog utbytt i armod och

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.*

(Forts.)

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

till sist, mina herrar, märk detta väl, detta välstånd är en produkt icke av ett mer eller mindre slösaktigt liv och en 8-timmarsdag, utan av ett alldeles enastående sparsamt liv eller en två gånger 8 timmar lång arbetsdag.

Jag hemställer, herr greve och talman, om bifall till herr Wohlins reservation.

Herr Nilson, Karl August: Jag har begärt ordet för att i korthet klargöra majoritetens ställning vid dessa punkter i betänkan- det. Friherre Fleming meddelade ärligt, att majoriteten har sökt att vara neutral, då den har dömt mellan de olika parterna, och jag är mycket tacksam för detta erkännande. Det är precis vad utskot- tet har önskat och velat. Jag kan försäkra herrarna, att med bästa vilja har det icke varit möjligt att gå någon annan väg än den ut- skottet valt, eller att ställa sig på den neutrala grunden. Det lär icke vara lätt att förena så synnerligen många synpunkter och öns- kemål, som här hava framträtt. Om herrarna försöka studera alla dessa motioner, som här äro framlagda, skola ni finna, huru olika önskemålen äro. Den ene vill hava tull på jordbruksprodukter men icke på förnödenheter för jordbruket, den andre vill hava tull på maskiner och redskap och all industri, en tredje på lyxvaror, men icke på andra förnödenheter, och åter en fjärde önskar få alla tull- satsar förhöjda. När man då försöker komma till rätta med en så- dan provkarta av önskemål, finns det såvitt jag förstår icke något bättre sätt än att hänvisa till det för närvarande bestående såsom det för ögonblicket enda riktiga att gå på, detta så mycket mer som vi leva under sådana förhållanden, att ett förryckande av de nu gällan- de tullförhållandena helt säkert icke skulle gagna utan skada, både när det gäller jordbruket och när det gäller industrien.

Friherre Fleming drog upp konturerna för industritullarna och sökte med några exempel visa, huru behöfligt det var att öka tullar- na och anförde därvid artikeln stångjärn. Han meddelade, att det tyska järnet säljes i Tyskland för 45 å 48 kronor och i svensk hamn för 53 å 56 kronor för 100 kg., men svenskt järn kostar i Sverige 65 å 68 kronor. Tro nu herrarna, att en tull på detta järn, som i många fall ju betyder så ofantligt litet, då tullsatsen utgår med 1:50 å 3:50 kronor per 100 kg., skulle hava den allra minsta betydelse för järn- prisen här i Sverige? Absolut icke! Det bevisas naturligtvis bäst därav, att det svenska järnet kan säljas till detta pris av 65 å 68 kronor per 100 kg., när det tyska står så mycket lägre. Vad är an- ledningen därtill? Jo, helt enkelt, att det icke finnes något tyskt järn att köpa, ehuru en viss notering förekommer, och även om det funnes, så passar det icke för svenska förhållanden, ty det svenska järnet har avsättning i alla fall och har så god avsättning, att alla svenska järnbruk för närvarande kräva 3 å 6 månaders leveranstid. Av sådan anledning skulle en förhöjning av tullen å denna artikel ej vara av något gagn.

Undersöka vi, hur det är med andra sådana artiklar, skola vi finna, att det för närvarande råder sådana förhållanden för indu-

strien, att förhöjda tullar alldeles icke skulle på något sätt reglera priset, därför att de flesta av dessa artiklar, som skulle skyddas för den svenska industrien, icke finnas att få utifrån. De kunna för närvarande icke importeras, och tullarna hava därför ingen betydelse.

Då har man ansett inom utskottet, att när detta är förhållandet, bör man icke rycka på tullarna varken upp eller ner, särskilt som det ju ligger under utredning genom tull- och traktatkommittén, vilka åtgärder, som närmast böra vidtagas, dels med hänsyn till industriens och jordbrukets, konsumenternas och producenternas behov, och dels i förhållande till de traktater, som snart nog skola förnyas med utländska makter.

Se vi sedan på jordbruksförhållandena, så framförde professor Wohlin det önskemålet, att tullarna skulle slopas på de förnödenheter, maskiner och sådant, som jordbruket behöver. Han uppräknade bindgarn, tegel, maskiner, slåttermaskiner och dylikt handredskap och papp.

Ja, hur förhåller det sig med dessa saker? Bindgarn tillverkas huvudsakligast i Sverige. På råvaran är det ingen tull, utan den är tullfri för närvarande. På den färdiga varan är det en tull av 10 öre per kg. Den har säkerligen icke minsta inverkan på denna artikel.

På maskiner kan tullen heller icke i minsta mån inverka. Jordbruksmaskiner, slåttermaskiner och hästräfsor etc., som jordbruket behöver, tillverkas alla i Sverige, och i stället för att Sverige skulle köpa sådana utifrån, så exporterade Sverige dylika i mycket stor utsträckning, så långt som det för närvarande är möjligt. Fabrikena ligga med stora lager, som icke kunnat exporteras på grund av valutaförhållandena utomlands. Det är endast självbindande skördemaskiner, som man importerar, och jag tror icke, att tullen på dem heller spelar någon roll i förhållande till vad de nu kosta. Det kommer icke att gagna jordbruket i någon avsevärd grad, om man nu skulle taga bort tullen härå.

Ser man på handredskapen, så är förhållandet detsamma. Av handredskap importeras egentligen ingenting mer än amerikanska högafflar, vilka ställa sig betydligt dyrare än de svenska. Men de svenska lantmännen köpa de amerikanska i alla fall, trots att vi hava god tillgång på svenska, som bjudas ut till åtskilligt lägre pris än de amerikanska, därför att man anser de amerikanska vara trevligare och bättre. Jag tror, att man gott kan avskriva detta önskemål, därför att vi hava så riklig tillgång på verkligt god vara i Sverige, som kan utbjudas till relativt lågt pris.

Vad artikeln papp, som herr Wohlin också åberopade, beträffar, hava vi för närvarande god tillgång på engelsk papp i landet, men den artikeln vilja lantmännen heller icke hava trots det betydligt lägre priset av det skälet, att den är oduglig. Den svenska pappen säljes i alla fall. Tullen spelar icke någon som helst roll beträffande denna artikel.

Jag tror därför att man gott kan säga, att vare sig man ser på önskningarna om höjda tullar eller önskningarna om sänkta tullar, de i närvarande ögonblick icke kunna hava den ringaste betydelse vidkommande de näringar, som framställa dem.

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.*

(Forts.)

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

Vad nu beträffar den föredragna punkten, så gäller den ju herr Nilssons i Skottlandshus motion, vilken avser en förändring av de förut fastställda glidtullarna. Jag tror knappast, att det är någon som på allvar önskar, att några förändringar skola vidtagas med dessa tullsats, och jag skall icke inlåta mig på frågan därom. Vad upphävandet av suspensionen av tullsatserna på fläsk, ister, flott och smör m. m. beträffar, så har utskottet hänvisat till att det förväntar, att Kungl. Maj:t skall själv övervaka det förhållandet och om anledning därtill finnes också upphäva denna suspensionen av dessa tullar. Men även om den skulle i detta ögonblick upphävas, så vad spelar det för stor roll? På smör och fläsk är ju tullen 20 öre per kg. I närvarande stund, då priset är uppe i 6 kronor eller däröver, tror jag icke, att denna tull har någon betydelse. Men jag har ingenting emot, att suspensionen av dessa tullar, då förhållandena visa sig därför lämpliga, upphäves och tullen träder i kraft på nytt, och jag är förvissad om att det icke heller kommer att höja smörpriset.

Herr Wohlin slutade sitt anförande med det påståendet, att riksdagen vill behandla jordbruket såsom askungen i spiselvrån, men, tillade han, vi ämna göra av denna askunge en prinsessa. Ja, jag gratulerar herr Wohlin, och jag hoppas, att det må icke allenast bli en prinsessa av askungen, utan att det också må bli en drottning, och jag är förvissad därom, att vi alla i riksdagen hava samma mening om att ingenting skall få sättas så högt och hållas så högt i ära som jordbruket. Det är ej riktigt att beskylla riksdagen, vare sig vid detta tillfälle eller vid andra, för att söka sätta jordbruket såsom en askunge i spiselvrån. Vi hava förvisso alla önskat att sätta jordbruket så högt som möjligt och icke allenast såsom en prinsessa, utan, jag betonar det ännu en gång, såsom landets drottning.

Herr talman! Jag yrkar vid den föredragna punkten bifall till utskottets hemställan.

Herr Örne: Herr talman, mina herrar! Det skadar ju icke ens i parlamenten att ibland vara riktigt hänsynslöst uppriktig, och om jag skall vara det i den här frågan, kan jag icke finna annat än att en stor del av de motioner, som föreligga, huvudsakligen äro att anse som projektiler i den stora höstdrabbningen.

Bland de motioner, som bevillningsutskottet här avstyrkt, finns det en, som börjar på följande, mycket betecknande och vackra sätt: »Det torde vara tydligt, att när man nu efter världskrigets slut skall återgå till mera normala förhållanden, så måste man till skydd för det egna landets näringar införa sådana tullar, att dessa näringar kunna bestå i konkurrensen med utländska näringar, vilka bedrivs under mera lyckliga naturliga förutsättningar än sina egna. Framför allt bliver tullskydd erforderligt för sådana näringar, vilkas bestånd och vidare utveckling icke minst under den gångna kristiden visar sig vara nödvändiga förutsättningar för bevarande av vårt lands självständighet och oberoende.» Och klämman lyder så här: »att riksdagen må besluta införandet i tulltaxan av en tullsats å hummer av

50 öre per kg.» Under denna motion återfinnes utom den egentliga upphovsmannen, som är herr Corneliusson, även högerens ledare i andra kammaren, amiral Arvid Lindman, och landshövdingen Carl Hederstierna, också han förutvarande ledamot av regeringen.

Åtskilliga motioner av dem, som föreligga här synas mig i betänklig grad tangeras den nivå, på vilken denna står. I den nu föreliggande punkten finnes ju däremot anledning antaga, att kraven äro synnerligen allvarligt menade, och att det verkliga är motionärernas avsikt att åstadkomma ett positivt resultat. Jag utgår från den förutsättningen i varje fall.

Vad nu först och främst beträffar glidullarna, vill jag säga här, som jag sade i utskottet och som jag har sagt på flera andra ställen, att jag tror, att det hade varit mycket klokt, om herrar lantmän vid urtima riksdagen gått den väg, som jag gick och agiterade för bland åtskilliga, men icke vann någon anklang för, nämligen att alla regleringar från statens sida skulle upphävas, såväl maximipris som minimipris. Om man hade reflekterat på den utvägen, så hade all anledning att vara missnöjd med resultatet av urtimans beslut varit fullständigt borta. Då hade priset på vetet kommit att ställa sig relativt mycket högt, och det hade tvingat konsumtionen över på rågen, vilket hade varit mycket samhällsgagneligt och hade medfört alla de förträffliga följder, som de begärda tullåtgärderna uppges skola medföra. Jag tror, och det vill jag säga till ledarna för det nya bondepartiet, att detta parti gjorde mycket klokt i att icke alltför mycket engagera sig med staten vare sig i fråga om understöd av det ena eller andra slaget eller i fråga om att vinna en sådan speciell uppmuntran, som tullsats utgöra, ty med dem följa onekligen ibland otrevliga konsekvenser. De danska jordbrukarna ha alltid ställt sig avvisande mot tullpolitik, och jag tror, att de icke på något sätt stå i en sämre ställning än de svenska.

I fråga om mom. b) av utskottets hemställan i denna punkt, där det gäller upphävande av suspensionen av vissa tullsats, särskilt å smör och ost och andra sådana varor, vill jag säga, att ett sådant upphävande nog har sina sidor, som jag tycker, att jordbrukarna också en smula borde tänka på. Det är ju så, att man också i samma andedrag kräver, att exportförbuden på dessa varor skall upphävas. Men, mina herrar, så länge det över huvud taget finns ett överskott i ett annat land och detta överskott kan säljas så billigt, att det kan importeras hit, finns naturligtvis ingen möjlighet för oss att exportera någonting. Om vi nu hindra eller försvåra för vårt södra grannland att skicka sitt smör och sina övriga ladugårdsprodukter hit, tvinga vi dem att så mycket förr gå ut och återerövra sin förra marknad, och vi bli instängda inom våra egna väggar. Jag gör icke anspråk på att höra till de finurligas klubb i fråga om affärer, men mig synes det, att det skulle vara rätt så klokt att icke i onödan påskynda en sådan utveckling, som kommer att ligga oss i vägen, då vi skola gå ut och återerövra vår utländska marknad.

Slutligen skall jag yttra ett par ord angående upphävande av

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.*

(Ports.)

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

exportförbuden å dessa varor. Jag skall fullkomligt uppriktigt säga, att jag icke riktigt förstår, vartill dessa exportförbud skola tjäna, och jag utgår ifrån, att regeringen tager frågan under omprövning och, därest det icke föreligger särskilda skäl för förbudens bibehållande, förklarar exporten fri. Visserligen säger man, att saken kan ordnas genom licenser, och jag förstår, att man hyser en viss ängslan för att släppa exporten alldeles fri, då exportörerna kanske kunna frestas att skicka sina varor till platser, där de icke kunna få ut betalningen inom rimlig tid, i vilket fall sålunda landets ekonomi kommer att lida. Men å andra sidan har licenssystemet mycket väsentliga olägenheter och framför allt den olägenheten, att det företrädesvis gynnar ett visst slag av exportörer eller vissa bland dem, vilka sålunda få ett slags monopolställning, och detta föranleder samma otrevliga följder som under krisen, då de offentliga slakthusen hade det nästan omöjligt att klara sig i konkurrensen med de speciellt gynnade export-slakterierna. För min del åtminstone vill jag begagna tillfället att för regeringen framhålla den absoluta nödvändigheten av att icke städernas offentliga slakthus, vilka ju äro inrättningar avsedda att till allmän nytta och utan någon enskild vinst stå alla yrkesidkare, även jordbrukarnas sammanslutningar, till tjänst, komma uti samma ogynnsamma ställning, i vilken de förut under kristiden befunnit sig. Därvidlag spelar naturligtvis exportens fullständiga frihet en synnerligen viktig roll.

Då jag icke är i stånd att överskåda följderna av ett upphävande av exportförbuden just nu, och då jag icke kan se, att vi just för ögonblicket kunna tänka på någon export av de skäl, som jag nyss nämnde — att vårt södra grannland har överskott, som skickas hit, som kan säljas billigare än vi kunna sälja våra produkter och som följaktligen kan avsättas på en utländsk marknad, innan vi kunna komma in på samma marknad — har jag icke inom utskottet kunnat ansluta mig till yrkandet om exportförbudens upphävande, men jag kan som sagt för min del icke se några som helst skäl för att fortfarande behålla dessa exportförbud.

Till sist vill jag endast säga, att det synes mig, som om professor Wohlins speciella önskemål beträffande tullsystemet egentligen vore, att det skall råda jämnvikt mellan industrien och jordbruket. Denna jämnvikt kan åstadkommas antingen däri-genom, att man genomför ett jämntjockt tullsystem, vilket i själva verket ju icke är så synnerligen värdefullt, då dess enda resultat blir, att den ena näringen får rätt att uppbära tribut av den andra och tvärtom, eller genom att man upphäver tullarna på samma gång för industriprodukter och för samtliga jordbruksprodukter. Vill professor Wohlin reflektera på den senare utvägen att åvägbringa jämställdhet mellan jordbruket och industrien, är jag övertygad om att han från det parti jag tillhör genast skall möta en utsträckt brodershand.

Till slut vill jag endast påpeka, att professor Wohlins tal om att jordbruket är askunge kanske ändå är något överdrivet. Såvitt

jag har kunnat finna under de år jag varit i tillfälle att följa den svenska riksdagspolitiken, ha jordbruket och dess utövare alltid, åtminstone i riksdagen behandlats, med all den vördnad, som tillkommer en prinsessa av kungligt blod. Det fattas aldrig friare, så fort jordbrukarnas intressen komma i fråga, och alldeles nyss hörde vi en representant för stadsmannaringarna framföra sina värdsamma komplimanger till denna prinsessa.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till den föreliggande punkten i utskottets hemställan.

Herr J e a n s s o n: Under dagens debatt ha såväl i denna kammarare som i medkammaren uttalanden gjorts, huru priset på vete och råg skulle hava ställt sig, därest vi icke hade haft det statsfixerade priset. Man har därvid påstått, att jordbrukarna skulle hava erhållit mera betalt för sin spannmål, för den händelse någon statsgaranti icke hade funnits. Då jag icke alldeles kan dela detta påstående, skall jag be att få säga några ord i denna fråga.

Tager jag då först vetet, förhåller det sig så, att under månaderna september—december importvärdet på utländskt vete har varit under det statsgaranterade priset. Man har till 40 kronor och därunder kunnat importera argentinskt vete. — Det statsgaranterade priset ställde sig inklusive frakter vid kvarnarna till ett par kronor däröver. Däremot hava priserna under januari, februari och mars ständigt varit i stigande, och det är alldeles rätt, att vi för dagen hava ett pris, som är omkring 57 kronor på Argentinavete. Sålunda är dagspriset väsentligt högre än det statsgaranterade priset. Men någon förhöjning av mjölprisen har, såsom alla känna, icke ägt rum under de senaste sex månaderna, beroende på att importen kunnat ombesörjas till omkring det statsgaranterade priset, och att man sålunda haft tillgång till vete till sådana pris, att mjölpriset kunnat behållas oförändrat. Orsaken till stegringen på sista tiden har varit, att Argentina blivit ensam säljare och begagnat sig av denna omständighet till höjning av priset, samt att som bekant samtidigt inträffat en våldsam stegring i kursen på guldpesos. Man kan sålunda säga, att då mjölpriset icke behövt höjas, det visat sig, att vete kunnat erhållas till det statsgaranterade priset. För den händelse importen ställt sig dyrare, hade vetegenomsnittspriset blivit högre och följaktligen vete-mjölpriset måst höjas. Man kan följaktligen säga, att jordbrukaren, som i allmänhet säljer sin säd på hösten och i januari månad, icke skulle fått mera betalt för sitt vete, därest någon statsgaranti icke funnits, utan prisen varit fria, men väl är det riktigt, att de jordbrukare, som hållit på sitt vete tills nu, skulle kunnat få ett högre pris.

Beträffande råg ligger saken ännu mera i motsats till vad som här har påstått. Rågpriset skulle nämligen enligt min övertygelse i fri marknad ha stått väsentligt under det statsgaranterade priset, dels därför att importvärdet på råg, fritt levererad i svensk hamn, varit omkring 35 kronor hela hösten och ända in på nyåret — det statsgaranterade priset på råg ställer sig inklusive frakter och lagrings-

*Ang.
tullvetserna å
vissa slag av
spannmål.*

(Forts.)

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

kostnader för de stora kvantiteter råg, jag har på lager, till omkring 42 kronor — dels ock framför allt därför att tillförseln av råg varit så mycket större än efterfrågan, att kvarnarna icke kunnat taga emot all den råg, som erbjudits. Det har varit med största möda man kunnat fylla den förpliktelse, som kvarnarna åtagit sig, att nämligen taga emot jordbrukarnas säd, när den bjödes ut. — För närvarande utbjudes, kan man säga, ingen råg från utlandet, ty det förhåller sig, i fråga om rågen så, att Amerika i regel endast under höstarna exporterar råg. Men om man betraktar skillnaden mellan vetenoteringen och rågnoteringen i Chicago, visar det sig, att rågpriset står ungefär 30 procent under vetepriset, och därför skulle, antager jag, rågpriset för närvarande, om det funnes utbud, stå väsentligt under det statsgaranterade priset. Tager man då i betraktande att här i Sverige produceras $\frac{2}{3}$ råg och $\frac{1}{3}$ vete — säg 500,000 ton råg mot 200,000 ton vete, — måste man ju medgiva, att då jordbrukaren fått mera betalt för rågen än vad han skulle fått i den fria marknaden, och då han under hösten likaledes fått, om ock obetydligt, mera betalt för vetet, så har ju jordbrukaren, även om han numera får mindre för vetet än importvärdet, i stort sett haft fördel av det beslut, som fattades vid urtima riksdagen angående statsgaranti för prisen. Jordbrukaren har också haft den stora fördelen att få avsättning framför allt för sin råg, för vilken han skulle haft ganska svårt att finna avsättning utan det kontrakt, som upprättades mellan staten och kvarnarna.

Men hava jordbrukarna haft fördel av denna överenskommelse, kan man även säga, att konsumtionen haft en betydlig fördel därav, ty konsumtionen har framför allt haft god tillgång på brödsäd och konsumtionen har också haft jämna pris. I stort sett kunna ju således båda parterna hava anledning att vara belåtna.

Jag begärde ordet, herr talman, egentligen för att lämna dessa upplysningar. Beträffande framtiden, vilken ju även berörts här av åtskilliga talare, får jag säga som min uppfattning, att de farhågor, som här uttalats av representanter för jordbruksnäringen, att vi skulle gå mot lägre priser på spannmål, och att det nuvarande tullskyddet icke är tillräckligt, äro fullt berättigade. Jag uttalade också detta i somras, när samma fråga var före och jag tillät mig då säga, att jag ansåg det vara olyckligt att uppåt begränsa tullen till 3 kronor 70 öre, då med nuvarande penningvärde detta belopp icke kommer att vara tillräckligt för att skydda jordbrukaren mot den konkurrens, som en gång och kanske i en ganska nära framtid skall komma. Om vi tänka på att även under nu rådande förhållanden, i trots av att Europas kornbodar, Ryssland och Balkan, varit alldeles stängda och frakterna varit så enormt höga och tonnaget alldeles otillräckligt, prisen ju icke sprungit upp högre än som skett, vad skall det då icke komma att bli en gång, när de abnorma förhållandena komma att upphöra, när Ryssland öppnar sina portar, när det samtidigt flödar spannmål från alla jordens länder, när Indien, som haft dåliga skördar under de senare åren, åter exportera vete — den indiska skörden ser inom parentes sagt i år lovande ut — när Argentina, Nordamerika, Australien, alla dessa komma med sina skördar, när tonnagetillgån-

gen blir tillräcklig och tonnaget växer till, så att frakterna måste reduceras, och när därtill kommer valutaförhållandena — den ryska rubeln kan väl icke resa sig till vad den en gång varit — när allt detta en gång kommer att inverka på priset, vilka pris skall det icke då bli här i landet med den konkurrens, som kommer att göra sig gällande? Nu har det icke varit någon konkurrens; i dag dikterar Argentina priset, Därför att Argentina är ensam säljare. Men när Nordamerika, Argentina och alla dessa andra länder skola tävla, och det alltså blir konkurrens, då blir prisläget ett helt annat. När den dagen kommer, är jag övertygad om att man litet var skall finna, att det icke går att skydda sig med 3 kronor 70 öre i tull. Därför anser jag, att det icke var ett lyckligt beslut, då man fixerade 3 kronor 70 öre som ett maximum, ty den tid, om vilken jag nyss talade, kan komma före år 1922, då de nuvarande bestämmelserna upphöra. Det påstås i fackkretsar och från de väl underrättade källor, som ententens representanter ha i Ryssland, att i södra Ryssland ligga ofantliga mängder råg och vete såväl som fodervaror, och jag kan nämna, att jag i dessa dagar haft utbud på polsk havre över Danzig till ett pris av 38 kronor. Det var högst förvånande, men det visar dock, att det finns varor. och när varan finns, är det ju självklart, att den en gång skall komma fram. Efter vad jag sett i engelska facktidningar, väntar man också att i slutet av säsongen, d. v. s. före den 1 augusti, få fram ryskt vete.

Jag ber slutligen att med anledning av en talares yttrande, att kvarnarna skulle haft fördel av att vi hållit oss till minimiprisen, få nämna, såsom en var vet, som deltog i beslutet, att kvarnarna icke ha någon som helst fördel av att priserna äro vare sig de ena eller de andra, ty kvarnarna stå under statens kontroll och få icke taga över det pris, som är fastställt av kontrollnämnden.

Herr greve och talman! De yrkanden, som framställts vid denna punkt äro icke sådana, att jag kan yrka bifall till vare sig det ena eller det andra. Min ståndpunkt har jag härmed tillkännagivit, och jag skall därför, herr talman, icke göra något yrkande.

Herr Nilsson, Gustaf: Herr talman! När man läser igenom detta betänkande, framgår ju tydligt, att i tullfrågorna finnas så oerhört motsatta uppfattningar representerade i riksdagen. Å ena sidan innehålla ju samtliga dessa motioner på ett undantag när yrkanden om att man i olika avseenden skall höja tullsatserna, antingen såsom en motionär föreslår med i regel 100 procent över lag, för att få upp dem i jämnhöjd med det gamla penningvärdet eller såsom andra föreslå, på det sätt att man för vissa slag av varor skall pålägga så och så hög tull, exempelvis den starka ökning, som föreslås i kaffetullen. Jag menar, att allt detta ger intryck av att i denna fråga stunda allt hårdare och hårdare strider, och det förstå nog motionärerna, att den klass av medborgare, som till sist skall betala dessa prisökningar, som genom tullskydd eller finanstullar skulle påläggas varorna, icke kommer att sitta med armarna i kors och vänta på dessa höjda pris, utan måste resa sig till mot-

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

stånd, och det är detta, som numera i högre grad än förr återspeglar sig även i riksdagens första kammare.

Det är en egendomlig skickelse, att just i förmiddags, då vi behandlade frågan angående sättet att få ned den allmänna prisnivån här i landet, en talare på Stockholmsbänken, herr Trygger, med särskild skärpa i sitt anförande föreslog bland annat, att det skulle åstadkommas genom högre diskonto, men samme talare nu återfinnes bland dem, som undertecknat denna motion, däri yrkas att kaffetullen skall ökas med ungefär 400 %. Kan någon människa tro att, exempelvis då det gäller importen av en sådan vara som kaffe, man efter en tullförhöjning skall få denna vara till samma eller billigare pris mot förut. Var och en måste erkänna att det icke finnes någon överensstämmelse mellan herr Tryggers yrkande om höjning av kaffetullen och hans uppträdande på förmiddagen. Tvärtom, måste tullförhöjningar föranleda en kraftig prisökning på en hel mängd områden.

Vad jag emellertid särskilt begärde ordet för var för att betona, att utskottet enligt min mening intagit den enda riktiga och konsekventa ståndpunkten, då det hänvisar till den kommitté, som håller på att utarbeta en utredning i alla dessa tullfrågor. Den undersökning, som är igångsatt, är mycket omfattande, och man har för avsikt att söka få fram en verklig och för första gången en hela området av dessa problem omfattande utredning. Under sådana förhållanden är det naturligtvis bäst och riktigast att icke vidtaga ändringar i fråga om nu befintliga tullsatser och skyddstullar samt icke heller i fråga om finansstullarna, förrän man får se den utredning, som här förberedes, då man i sinom tid får en bild av det hela. På ett område som detta är ingenting farligare än att röra vid en sak, utan att man gjort klart för sig, vilka verkningarna kunna bli i andra avseenden. Ur denna synpunkt tror jag det vore önskligt, om första kammaren stannade på den riktigare och konsekventare ståndpunkten och följde utskottet i de olika punkterna.

Den fråga, som nu för jordbruket skulle vara särskilt brännande, är frågan om en förändring i de av den urtima riksdagen beslutade tullarna å spannmål, men även i fråga om en annan punkt föreliggande ett märkligt yrkande, i det att det föreslås att omedelbart från riksdagens sida skulle skrivas om upphävande av de suspenderade tullsatserna å kött, fläsk och smör. På denna punkt har lagts ner allt arbete från protektionistisk sida för att så snart som möjligt få fram en ändring. Vad är avsikten därmed? Avsikten är ingen annan, än att producenterna skola få mera betalt för sina varor. Sedan prisnivån å ifrågavarande födoämnen på grund av särskilda förhållanden under konkurrens från utlandet blivit sänkt, vill man nu få mera betalt, men för min del kan jag icke tro, att flertalet av kammarens ledamöter, som icke äro direkt intresserade såsom producenter, skola gå med på denna väg. Ännu har produktionen icke kommit därefter eller prisen kommit till sådan nivå, att man kan säga, att detta förslag är motiverat eller befogat. Även om prisen i vissa fall äro avsevärt lägre än de voro under kris-

tiden, står fortfarande exempelvis smöret i sådant pris, att man gott kan säga, att det tål minskning. Även om man icke kan säga, att levnadskostnaderna över hela linjen blivit ökade för konsumenterna, så har dock exempelvis denna vara och även andra varor ökat i pris. Ur denna synpunkt och då avsikten med den föreslagna skärpningen av åtskilliga tullar å jordbruksalster icke är någon annan än att söka få upp prisnivån och sålunda medverka till fördyring av levnadskostnaderna för konsumenterna inom de icke jordbrukande klasserna inom riket, tror jag, att första kammaren ställer sig på den riktigaste ståndpunkten, om den nu, första gången efter den allmänna rösträttens införande då kammaren behandlar tullfrågor, ställer sig på den naturliga ståndpunkten att skydda konsumenterna för allt sådant, som kan leda till ytterligare ökning av livsmedelsprisen. Dessa äro över huvud taget efter mitt förmenande ännu icke så låga att någon förhöjning av ifrågavarande tullar kan anses befogad.

Jag vill, då det nu är fråga om första punkten, yrka bifall till utskottets hemställan, och ber att ännu en gång få betona vikten av att kammaren följer utskottet i de olika avseendena, ty detta är enligt min mening det enda riktiga med hänsyn till hela den fråga, som för närvarande ligger under utredning i den stora kommittén.

Herr greve och talman, jag ber att få yrka bifall till de olika momenten a), b) och c) i den föredragna punkten.

Herr Bergström, Gustaf: Att en del av dagens talare sagt sig ej kunna inse, att orsaker förefinnas för jordbrukarna att med bekymmer och oro se framtiden till mötes, kan jag så väl förstå av deras anföranden i övrigt, som till fullo ådagalagt, huru liten förståelse de hava för jordbruket.

Men då alla krafter sättas i gång till näringens skada genom suspension av jordbrukstullar, exportförbud för jordbruksprodukter, en skattepolitik, som genomförd, ensamt den skulle ruinera jordbruksnäringsen, samt en agitation för arbetslöernas höjande till belopp, som bliva omöjliga att betala, då jordbruksprodukterna sjunka i pris, medan alla de varor, man behöver inköpa för jordbruksdriften prisförhöjas, allt under hot om strejker — under sådana förhållanden borde ej någon, som vill se förhållandena så, som de i verkligheten te sig, finna det förvånansvärt, att jordbrukarna bliva bekymmersamma och betänksamma.

Vi jordbrukare hava så ofta fått höra från vissa håll fagra ord och löften, att jordbruket skall stödjas till större produktionsmöjlighet, och vi hava i vår optimism också med glädje gömt dessa löften i våra hjärtan och känt tacksamhet, men vad dessa löften i realiteten innebära, därpå hava vi nu i detta bevillningsutskottsbetänkande ett eklatant bevis. Alla de motioner, som avgivits för jordbrukets bestryggande, hava utan vidare avstyrkts.

Ja, då är det väl icke så underligt, att vi börja misstänka och hysa misstro till de vackra fraserna, som endast äro tomma ord.

Nej, jordbruket har varit, sant är nationens styvbarn. Detta,

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)*

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

oaktat ingen kan förneka, att det är jordbruket, som skall föda hela folket. Men oaktat allt framskymta dock emellanåt ljusglimtar. Och en sådan är det, att andra kammaren vid votering i dag avslagit utskottets hemställan och gått med på den reservation, som avgivits av herr Wohlin m. fl. Då nu också flera av talarna instämt i denna reservation, få vi hoppas, att den även i denna kammare skall komma till sin rätt, och yrkar även jag bifall till samma reservation.

Herr Möller: Jag ber om ursäkt att jag först tager upp en synpunkt, som redan i viss mån framförts i denna kammare, men den förefaller mig så pass viktig, att man måste särskilt taga hänsyn till densamma.

När jag läste hela raden av tullmotioner, av vilka de flesta yrka på utredning i bestämt syfte, medan somliga gå ut på direkta tullförhöjningar, frågade jag mig, om vederbörande motionärer över huvud taget hade reda på att det sitter en tull- och traktatkommitté här i landet, som har till uppdrag att utreda det protektionistiska systemets verkningar i olika avseenden. Om man känner till det, måste jag säga, att åtskilliga av motionerna icke bara äro onödiga, utan dessutom uppenbarligen avse att totalt förstöra hela det arbete, som är förelagt ifrågavarande kommitté att utföra. Tull- och traktatkommittén har till uppgift att verkställa en allsidig utredning av det gällande tullsystemets verkningar och att vid utförandet av sitt uppdrag taga särskild hänsyn till produktionens och konsumtionens berättigade intressen och likaså till systemets handelspolitiska och statsfinansiella betydelse. Nu föreslås i en rad av motioner, att man i stället skulle giva denna kommitté ett bestämt uppdrag att där höja tullarna, där sänka tullarna, där föreslå suspension av tullarna o. s. v. Det vill med andra ord säga, att sedan andra kammaren redan förut uttalat sig för en objektiv utredning av tullsystemets verkningar, riksdagen skulle anmoda Kungl. Maj:t att giva denna kommitté, som Kungl. Maj:t tillsatt för att verkställa en objektiv utredning, order att göra raka motsatsen, nämligen att icke alls verkställa en objektiv och allsidig utredning, utan en sådan, som resulterar i en rad tullförhöjningar på såväl jordbrukets som industriens område. Jag måste för min del erkänna, att det är en ganska orimlig anmodan som ställes till riksdagen att begära detta hos Kungl. Maj:t, vilken såsom sagt tillsatt denna kommittén i syfte som man väl kan förstå, att såväl anhängare av protektionismen som anhängare av frihandeln borde kunna ansluta sig till. Om i hela denna rad av motioner det funnes ett enda vägande argument, som angåve, att någon näring befunno sig i betryck, att vår industri eller vårt jordbruk kunde behöva ett extra skydd för att över huvud taget klara sig, då skulle jag måhända kunna förstå, att man väckt dessa motioner, men jag trotsar vem det vara må att i motionerna upptäcka, praktiskt taget, en enda punkt, i vilken det är verkligen utrett och påvisat, att den eller den näringen på grund av svåra förhållanden, under vilka den nu existerar, måste hava ökat skydd. Det är väl tvärtom på det sättet, att vi alla veta, att näringslivet

i vårt land blomstrat på ett sätt, som jag visserligen för min del hoppas skall fortsätta och som i varje fall i väsentlig mån överglänser gångna tiders företeelser, och under sådana omständigheter kan jag icke i dessa motioner finna uttryck för annat än ett slags troende protektionism, ett slags tillbedjan av det protektionistiska systemet in absurdum, ty det är klart, att om man går med på bifall av någon punkt här, betyder det icke alls, att man skyddar någon näring från att gå under eller ser till att någon industri icke ruineras, utan det betyder helt enkelt, att man ser till att de människor, som bedrivit och bedriva näringen eller industrien, skola ovanpå de mycket betydande vinster, som de under hela kristiden haft möjlighet att göra och som de alltjämt hava möjlighet att göra — att de ovanpå dessa väldiga vinster skola kunna lägga nya i form av ökat tullskydd. Jag kan icke hjälpa, att jag tycker, att den svenska riksdagen icke kan vara med om det slags näringspolitik, som man här begär, att riksdagen skall bifalla.

Om jag nu går över till den speciella punkt, om vilken den egentliga striden står, nämligen frågan om suspenderande eller rättare sagt upphävande av det exportförbud på vissa animala födoämnen, som för närvarande existerar, så har enligt min uppfattning riksdagen icke anledning att taga initiativet därtill. Det har icke kunnat påvisas, att jordbruket lider den ringaste nöd under nuvarande förhållanden. Tvärtom är det ett faktum, att jordbruksnäringen för närvarande trots exportförbudet är en mycket lönande näring, och att följaktligen något bärande aktuellt motiv icke föreligger för att företaga den åtgärd, som föreslås, utan det helt enkelt föreligger ett i och för sig mycket begripligt och hos människor i allmänhet förefintligt vinstbegär, som önskar, att statsmakterna skola tillfredsställa detsamma i högre grad än som kan ske utan detta exportförbuds suspension eller upphävande. Herr Wohlin, som representerar en slags ny politisk rörelse här i landet, har, såsom rimligt är, om man skall göra ny politik, tagit upp en alldeles ny protektionistisk teori, varvid är att observera, att han icke försvarar det protektionistiska systemet i och för sig, utan vad han försvarar, och han lägger särskild tonvikt därpå, är att jämvikt upprätthålles mellan industritullarna och jordbrukstullarna. Detta låter sig sägas, men nog är det litet riskabelt att, såsom sker, i den första punkten yrka på upphävande i jämviktens intresse av suspensionen av tullar å vissa animala födoämnen för att i nästa punkt yrka på utredning och införande av suspension av en hel rad industritullar. Det är ju uppenbart, att man måste besluta sig för det ena eller andra. Att yrka bifall till bägge sakerna är i varje fall fullkomligt orimligt, ty om det ena bifalles, måste man avstå från det andra, om någon jämvikt skall kunna upprätthållas. Men då frågar jag — och jag ber om ursäkt att jag vänder mig till en person, som gör anspråk på en speciell ekonomisk utbildning — vad slags ekonomisk insikt ligger i att man kan vara med om suspension av vilken tull som helst som landet behövt? Kan däri ligga uttryck för en genomtänkt ekonomisk åskådning? I varje fall är det uppenbart, att herr Wohlin

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.*

(Forts.)

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

på denna punkt blir ställd mellan tvenne diametralt motsatta yrkanden. Herr Wohlin synes mig här hava fallit offer för en formell logik, som är ohållbar.

Jag skall för min del icke gå in på någon detaljgranskning av motionerna, utan uttrycker endast min förhoppning, att första kammaren icke skall besluta en total omstötning av hela vår ekonomiska politik genom att uppdraga åt Kungl. Maj:t att lämna helt nya och andra direktiv åt tull- och traktatskommittéen än det direktiv, som redan är lämnat åt denna kommitté. Ty det innebär i väsentlig mån det, som i motionerna föreslås. Jag tror för min del, att så länge denna kommitté behöver sitta för att verkställa sitt enligt min uppfattning för hela vårt ekonomiska liv ofantligt betydelsefulla arbete, skall man icke utan ovillkorligt nödtvång rubba de bestående förhållandena. Därför har jag för min del varit med om att avstyrka såväl de motioner, som föreslå höjning av tullarna, som den motion, vilken för mig personligen varit mest sympatisk, nämligen den, som går ut på att företaga en suspension av vissa tullar. Jag tror, att om man ger sig till tåls, till dess den ekonomiska världen blivit mera stabil, än den för närvarande är, skall man få ett säkrare omdöme och en säkrare överblick såväl över näringarnas inbördes betydelse som över hela världens ekonomiska politik.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Petréon, Bror: Jag begärde ordet närmast med anledning av ett yttrande av herr Wohlin i förmiddags, däri han gjorde gällande, att den omständigheten, att den av honom den 4 februari framställda interpellationen icke besvarats av den förutvarande regeringen, skulle vittna om bristande insikt hos regeringen om vikten av den fråga interpellationen avsåg. Då jag har min del i ansvaret för att denna interpellation icke besvarats, anser jag mig skyldig att med några ord förklara sakens sammanhang. Interpellationen var riktad till statsministern, och just på grund av insikten om vikten av den fråga, det gällde lämnades dess besvarande efter några dagar eller någon vecka till jordbruksministern. Han var då tjänstledig på grund av sjukdom, men det var hans avsikt att efter återinträde i tjänst själv besvara interpellationen, och han sysslade också med förarbeten därtill. Det inträffade emellertid sedan en försämring i hans hälsotillstånd, som gjorde, att det icke blev möjligt för honom att fullfölja sin avsikt. Såsom vikarie för honom fick jag så om hand interpellationen vid en tidpunkt, då regeringskrisen redan var akut, och vid sådant förhållande ansåg jag icke lämpligt, att interpellationen besvarades från min sida. Den gällde ju regeringens ståndpunkt till frågan om ett omedelbart upphävande av nu ifrågavarande exportförbud, och jag ansåg det så mycket mindre lämpligt att jag skulle besvara densamma, som den föredragande i dylika frågor är finansministern. Att emellertid ett svar å interpellationen såmedelst icke kommit att avgivas, beklagar jag liksom interpellanten. Det har

emellertid ingalunda berott på bristande insikt om betydelsen av den sak interpellationen avsåg, och det har icke heller berott på förutvarande statsministern, utan på förhållanden, över vilka han ej rätt.

Då jag nu har ordet, ber jag också att få tillägga ytterligare något. Herr Wohlin omnämnde de mångfaldiga framställningar från olika korporationer och enskilde, som under loppet av februari månad strömmat in till regeringen och som vittnade om de bekymmer jordbrukets målsmän hyste i anledning av fortbeståndet av de ännu gällande exportförbuden å jordbrukets alster. Då jag genom förhållandenas makt kommit att handhava dessa ärenden under nämnda tid, ber jag att få nämna några ord härom.

De myndigheter, som hörts över dessa framställningar, hava varit dels lantbruksstyrelsen och dels folkhushållningskommissionen. Det utlåtande, som avgivits av lantbruksstyrelsen förelåg icke förr än de allra sista dagarna av regeringens tillvaro, och ärendet var således icke färdigt till föredragning förr än vid den tid då regeringen avgick, men är nu i det skick, att det när som helst kan företagas till avgörande. Om detta lantbruksstyrelsens yttrande ber jag att få säga, att lantbruksstyrelsen står på den ståndpunkt, som herr Wohlin på förmiddagen antydde, nämligen att enligt styrelsens förmenande tiden nu är inne, att exportförbuden i fråga hävas, men att om man icke skulle finna lämpligt, att de hävas nu omedelbart, böra i varje fall licenser i stor utsträckning lämnas.

Folkhushållningskommissionen har i denna del intagit en något annan ståndpunkt — inom parentes vill jag inskjuta, att i denna kommission sitta även betrodda målsmän för jordbruket såsom professor Juhlin-Dannfelt och byråchefen Insulander. — Kommissionens ståndpunkt framgår av följande yttrande i dess först avgivna utlåtande, som avsåg frågan om hävandet av exportförbudet å fläsk. »Kommissionen har funnit starka skäl tala för att exporten av fläsk ånyo frigives. Då emellertid under nu rådande otrygga och svårt överskådliga internationella handels- och betalningsförhållanden ännu någon ovisshet måste göra sig gällande rörande verkningarna av ett dylikt fullständigt frigivande, syntes försiktigheten bjuda, att åtminstone under en övergångstid det gällande exportförbudet bibehölles, men att utförsellicenser medgäves i sådan omfattning, att produktionens krav i görligaste mån tillgodosåges.»

Vid samma tid påkallade jag såsom t. f. jordbruksminister yttrande av kommissionen även angående hävande av exportförbuden i fråga om kött och smör. Rörande denna fråga yttrade kommissionen efter att hava fastslagit önskvärdheten av ett återupptagande av den utländska marknaden även för dessa artiklar: »Då emellertid kreatursstocken under kriget betydligt reducerats och dess förnyande försigginge långsammare än svinstockens, syntes ännu icke full visshet kunna råda därom, att tiden ännu vore mogen för ett återupptagande av fri export av kött och smör. Kommissionen har sålunda jämväl i dessa hänseenden funnit den närmaste tidens utveckling böra avvaktas för bedömande av frågan huruvida och när hit hörande exportförbud kunde hävas, men situationen syntes redan nu böra föranleda

Ang.
tillsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

till ett beviljande av exportlicenser å ifrågavarande artiklar i en med hänsyn till förhållandena lämpligt avvägd utsträckning.»

Samma respektive ståndpunkter har, efter vad jag erfarit, sedermera intagits av förenämnda tvänne myndigheter i de av dem avgivna yttranden, som under de allra sista dagarna under den förutvarande regeringens tillvaro inkommo i fråga om den stora mängd hithörande framställningar, som i övrigt varit hänskjutna till samma myndigheter för yttrandens avgivande.

Jag vill, såsom allmänt omdöme i denna del uttala, att det synes mig icke kunna komma i fråga att genom exportförbud hindra jordbrukets utövare att, sedan landets eget behov av sådana livsförnödenheter, som produceras inom landet, kan anses täckt, söka sig ut med sina produkter å världsmarknaden. Men frågan är ju, när rätta tidpunkten för ett frigivande är inne och därom kunna givetvis olika meningar råda. Jag delar för min del utskottets uppfattning, att det riktigaste och lämpligaste är att låta detta ankomma på Kungl. Maj:ts bedömande i fråga om de olika varuslagen. Jag kan ameller-tid såsom ett bevis på den försiktighet, varmed man å detta område är tvungen att förfara, nämna ett enda fall. Vi veta alla, att det fanns ett stort överskott av potatis förlidet år i den sydligaste delen av vårt land, och för dess användande ifrågasattes olika utvägar. En av dem, som lågo närmast till hands, var att använda överskottet för tillverkning av potatismjöl. Man försökte även att inrikta sig å en forcerad tillverkning därav, syftande till att kunna fortgå så länge som möjligt in på försommaren. Exportlicens beviljades så bl. a. för 2,500 ton till en nybildad sammanslutning mellan flertalet stärkelsefabriker i landet. Hela landets årliga konsumtionsbehov torde gå upp till 8,000 å 10,000 ton, om man frånser vad som sammanhänger med pressjästberedningen. Sedan den omnämnda licensen genom tidningspressen blivit känd, inriktade sig mellanhänderna i sådan utsträckning på denna artikel, att vid en enda konselj — den sista under förra regeringens tillvaro -- förelågo till prövning ett 25-tal ansökningar om exportlicenser, för icke mindre än cirka 10,500 ton potatismjöl, d. v. s. säkerligen mera än landets vanliga konsumtionskvantitet för ett helt år. I fall exporten å denna vara gjorts helt fri, skulle att döma härav det för landets behov erforderliga, inneliggande lagret å kort tid blivit över hövan reducerat. Såsom exemplet visar, får man på detta område röra sig med en viss försiktighet.

Jag vill i likhet med herr Wohlin konstatera, att i varje fall hitintills ingen export skulle ernåtts genom att man redan nu upphävt exportförbudet på våra stora exportartiklar kött, smör och fläsk. Men jag vill också framhålla, att jag icke är främmande för den av honom framhållna synpunkten, att på detta område en förändring kan komma mycket fort, och att det gäller att då hava så stor rörelsefrihet, att man skall kunna träffa anordningar för att hastigt igångsätta exporten. För mig står det väl klart att tiden nu är inne att överväga, huruvida och i vilken utsträckning dessa exportförbud längre skola äga bestånd. Men detta övervägande måste efter min mening läggas helt i Kungl. Maj:ts hand.

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)*

Det andra alternativet man har att följa i den mån exporten av hithörande artiklar ej ännu ases böra helt frigivas, är att i utsträckt omfattning bevilja licenser. Det är visserligen sant, såsom det anförts här i dag, att det icke är samma förmån med detta system, därför att rörelsefriheten därvid är beskuren och mellanhänderna lätteligen komma att skörda en oberättigad avance. Jag menar emellertid, att i fråga om olägenheterna av systemet mycket beror på huru detsamma handhaves av den myndighet, som i denna del har bestämmanderätten. Ställer man upp såsom ledande princip för licenssystemets tillämpning, att man därvid i första hand skall i görligaste mån söka tillgodose producentsammanslutningar och producenterna själva, så tror jag, att olägenheterna icke bliva så stora, och vill man undersöka exportlicenslistorna under den förflutna vintern skall man finna, att man ärligt strävat efter att i den mån så kunnat ske, lägga denna synpunkt till grund vid ärendenas behandling.

Det kan måhända också vara av intresse, att jag nämner några ord om huru man under vintermånaderna handhaft själva licensförfarandet för de särskilda varuslag som de bestående exportförbuden gälla. Jag ber då att i korthet få nämna, att under denna tid det be träffande levande djur i stor utsträckning givits licenser för hästar i flera tusental, utan egentlig begränsning enär det funnits överskott därå. Man har vidare i fråga om kött givit licenser för amerikanskt saltat sådant, som icke fått avsättning inom landet. Likaså har slagtavfall och en del korvvaror o. d. fått exporteras. Vidare, efter hand som mjölkstillgången tilltagit, har man genom licenser lättat på exportförbuden för margarin, oljor och andra fettämnen. I fråga om potatis har man sedan valutafrågan ordnats med betalning i svenskt mynt givit licenser för stora partier å samma hand för att slippa de många mellanhänderna. I fråga om råg hava uppträtt köpare från Lettland, Finland och Norge. Man har emellertid tills på sista tiden icke varit övertygad om att landet inom sig hade större kvantiteter av denna vara, än det självt kan behöva, och därför ansett sig pliktig att säga nej till export av den varan fränsett mindre partier ihop med hjälpsändningar söderut. I fråga om havre har man ställt sig på den ståndpunkten, att man — fränsett utsädesvaror, vilka till bevarande av äldre avsättningsområden fått i skälig omfattning exporteras — tillåtit export därav endast i utbyte mot foderkakor från Frankrike. Å ärter har funnits överskott, som möjliggjort ej obetydliga exportlicenser därå. I fråga om halm har man tillåtit export därav i den utsträckning sådan begärts. I fråga om hö har man åter sökt hålla denna vara kvar i landet, därför att det rått brist på äggviterika foderämnen i övrigt. Man har emellertid från vissa landskap genom respektive hushållningssällskaps förvaltningsutskott fått bestyrkt, att det funnits stora överskott av hö, t. ex. i Jämtland, och, där så varit fallet tillåtit export därav, särskildt till Norge. Amerikansk sirap har fått utföras i ej ringa omfattning och kondenserad mjölk med viss begränsning. I fråga om socker och vete har man givetvis av kända skäl varit synnerligen återhållsam i fråga om exportlicenser.

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.

(Forts.)

Med denna kortfattade redogörelse har jag egentligen velat betona, att även med ett licnssystem man genom det sätt på vilket detta handhaves, kan lotsa sig fram utan större olägenheter. Man får å ena sidan söka se till, att landets behov av förnödenheter icke sättes åsido, och å andra sidan, att så stor rörelsefrihet som möjligt lämnas åt modernäringens utövare i fråga om avsättningen av deras alster.

I fråga om den ännu bestående suspensionen av vissa tullar, ber jag få säga, att lika visst som det efter min mening, då bestämmelserna därom senast förnyades i december 1919, fanns fog för denna förnyelse, lika övertygad är jag, att övervägande skäl vid en omprövning numera av Kungl. Maj:t skall befinnas tala för att man åtminstone beträffande flertalet hithörande varuslag icke längre bör vidhålla suspensionen. Jag har den uppfattningen bl. a. därför att de ifrågavarande tullarna i själva verket äro så små, att de, såsom en talare anförde, icke hava någon inverkan på prisförhållandena. Det gäller här endast exempelvis för kött 7 öre, för fläsk 12 öre och för naturligt smör 20 öre, allt per kilogram. I fråga om kött vill jag dessutom erinra, att den angivna tullsatsen icke berör levande djur, som ju för nedslaktning i stor omfattning de senare månaderna importerats till landet, och därför icke verkar det ringaste i detta sammanhang. Jag ser emellertid på denna fråga icke enbart ur synpunkten av beloppen i fråga, utan främst, liksom en annan talare, ur rent folkpsykologisk synpunkt. Det är icke utan fog, som en talare av socialdemokratisk färg under ett föredrag å lantbruksveckan här om dagen fällde de orden att aldrig hade det varit av större vikt än innevarande år, hurudan jordbrukets produktion i vårt land bleve. Skulle det bliva ett dåligt år för vårt lands jordbruk, så äro obestriddligen förhållandena å livsmedelsområdet i världen f. n. sådana, att det kan befinnas ha varit klokt att hava litat till de möjligheter till stimulering för en ökad produktion, vilka förefunnits.

Herr Björns son: Jag känner mig uppkallad av en föregående ärad talare, därför att han på en punkt synes ha missuppfattat ett yttrande av mig. Han synes mena, att jag då jag talade om verkningarna av riksdagens tidigare beslut om minimipris å spannmål skulle hava påstått, att kvarnindustrien redan skulle haft stor ekonomisk fördel av detta beslut. Vad jag sade var något helt annat, nämligen, att detta beslut som konsekvens medfört en sammanslutning inom kvarnindustrien och att detta icke på längden skulle bli till fördel för vare sig producenter eller konsumenter. Jag har således icke påstått, att kvarnindustrien hittills haft större vinst tack vare detta beslut än den eljest skulle kunnat skaffa sig. Men jag vågar naturligtvis ännu mindre påstå motsatsen.

Sedan vill jag, medan jag har ordet, vända mig mot en del av vad herr Jeansson i övrigt anförde. Han fastslog, att minimiprisen vore till fördel för jordbrukarna. De hade fått högre pris. än de eljest skulle haft. Och konsumenterna hade också fått en fördel, nämligen att de haft riklig tillgång på brödsäd. Jag kan då icke underlåta att

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.*

(Forts.)

fästa kammiarens uppmärksamhet på den väsentliga skillnaden i fördelar, som jordbrukarna och konsumenter haft. I det ena fallet har man fått bra betalt och i det andra fallet andra fördelar. Men i varje fall måste man tacksamt konstatera, att herr Jeansson fastslagit, och jag litat fullständigt på hans auktoritet därvidlag, att jordbruket för närvarande icke arbetar under dåliga konjunkturen. Det är däremot framtiden, som målas så mörk. Vad är det då för faktorer, som göra framtiden så mörk? Jo, den ryska spannmålen skall börja flöda över oss. Rubeln skall behålla sin låga kurs. Och detta skulle göra, att det skulle bli så förfärligt billigt att köpa spannmål. Vidare skall spannmål skickas till oss från Argentina, Australien och Nordamerika. Fartygen växa i antal, och frakterna sjunka på grund av konkurrensen enormt. När jag fick höra denna lockande bild från sakkunnigt håll, tänkte jag: Eja, vore vi där! Men så sade herr Jeansson något, som gjorde, att jag kom ned igen till verkligheten. Det kommer naturligtvis på det hela att bli goda skördar överallt i världen, han förutsatte väl, att vi skulle få dåliga skördar i vårt land. Om man målar på detta sätt, är det naturligt, att man får mycket mörka utsikter för vårt jordbruk. Jag tror likväl, att det är litet oförsiktigt att profetera så där ensidigt. När skall allt detta goda inträffa? Herr Jeansson nämnde bl. a. icke alls, att i Ryssland under den närmaste tiden kommer att växa upp en marknad, som nu icke existerar. Vi hava mellaneuropas svältande folk, som skola förses med spannmål. Den saken spelar en viss roll.

Emellertid måste man vara tacksam för att hava fått uppgift från auktoritativt håll, att vårt jordbruks läge för närvarande är att betrakta såsom gynnsamt. Och jag vill särskilt framhålla detta mot min högt ärade granne, herr Heyman, som om den saken synes hysa en annan mening. Jag vill för övrigt i förbigående påpeka, att herr Heyman var litet obetänksam, när han med ett lyckat försök att vara vårdslös, talade om att de »Björnssonska kolspekulationerna» vore utan egentlig betydelse. Jag tror, att mina kolspekulationer vore sundare än en del av de spekulationer, åt vilka herr Heyman hän-givit sig.

Det var emellertid icke så mycket detta, jag ville säga, utan jag ville passa på att fastslå, att herr Heyman dragit in i denna debatt ett par frågor, som knappt höra till tullfrågorna. Det förefaller, som om herr Heyman ville på något sätt få kompensation för 8-timmarsdagen genom högre tullskydd åt lantbruket och oförändrad eller sänkt åt industrien. Det är väl ändå i första hand industrien, som fått vidkännas högre kostnader på grund av lagen om 8-timmarsdagen.

Sedan satte herr Heyman på ett underligt sätt i sammanhang med tullspörsmålet även frågan om jordbruksarbetarnas sinnesbeskaffenhet, i det han uppgav, att i mantalslängderna skulle stå anteckningar om en mängd drängar, att de vore idioter eller dylikt. Vad detta kan hava med tullarna att göra förstår jag icke. Jag tror för övrigt icke, att det i allmänhet förhåller sig så, som herr Heyman anförde. Det måtte vara någon ohygglig tillfällighet, att så är fallet

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)*

neri i herr Heymans hembygd. Huru det står i mantalslängderna känner jag icke till, men i andra trakter av vårt land, där jag känner till förhållandena, kan man icke säga, att det i verkligheten förhåller sig så. Då man där träffar jordbruksarbetare, förefalla de visst icke att vara idioter.

Men det som förvånade mig mest i herr Heymans yttrande var egentligen, att herr Heyman var en av de få, som verkligen försökte visa, att jordbrukarna just nu ha det så dåligt i motsats mot andra samhällsgrupper. Det är en litet underlig kontrast mellan herr Jeansons skildring av de nuvarande förhållandena och herr Heymans. Jag börjar misstänka, att herr Heyman icke med själ och hjärta tillhör det parti han representerar här, utan att han snarare hör hemma i någon av de fria bondegrupperna. Men om han det gör, och om jag får uppfatta t. ex. herr Wohllins yttranden, såsom representativa för dessas uppfattning, så är herr Heyman mera konungslig än Konungen själv, ty jag har aldrig hört herr Wohlin påstå, att jordbruket arbetar under tryckta konjunkurer just nu. Och jag tror icke, att det vore lyckligt, om man finge den synpunkten, som min högt ärade granne velat lägga till grund för debatten, att tränga igenom. Det är ju icke lämpligt att spela ut den ena gruppen näringsidkare mot den andra.

Vid avgivande av bevillningsutskottets betänkande har man velat tillse, att alla samhällsklassers bästa bleve likformigt tillgodosett.

Och jag vill i detta sammanhang gentemot en ärad talesman för jordbruket, som med ledsnad sett, att utskottet avstyrkt samtliga motioner om förbättrat skydd för lantbruket, blott erinra därom, att samtliga motsvarande motioner beträffande industrin också rönt alldeles samma öde.

Jag ber till sist att få yrka bifall till utskottets förslag i förevarande punkt.

Herr El i s s o n: Den siste ärade talaren har både i sitt anförande nu och i sitt anförande på förmiddagen särskilt velat lägga vikt vid att jordbruket för närvarande har det väl ställt. Jag skulle vilja framställa till honom den frågan, på vilken grund han stöder sig, när han säger sig vilja bestrida riktigheten av påståendet, att jordbruket och dess utövare för närvarande hava anledning att se framtiden mörk. Om man ser på det närvarande läget, huru arbetskostnaderna för jordbruket dag för dag stiga, och man får bevittna, hur priset på livsförnödenheter ytterligare sänkes undan för undan, är det icke då skäl att se framtiden an med bekymmer? Man har yttrat på tal om industriartiklar att det icke spelar någon roll, om man får betala några kronor mer eller mindre, när det gäller import av redskap; kan man då icke med samma skäl säga att det icke spelar någon roll för konsumenterna, om de få betala någon krona mer för vad de konsumera?

Så yttrade herr Nilson i Kristinehamn, att han lade särskilt vikt vid att vi icke skulle rubba de nuvarande tullsatserna och göra ändring

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.*

(Forts.)

i dem, då det komme att inverka mycket ogynnsamt på den utredning, som tull- och traktatkommittén har att verkställa. Han tillade uttryckligen, att vi således icke skulle vidtaga någon ändring i gällande industritullar, därvid uppräknande några produkter, som jordbruket behöver använda för sin produktion. Då vill jag framställa den frågan: tror icke herr Nilson, att det kan inverka ogynnsamt för den utredning, som tull- och traktatkommittén skall verkställa, att så många tullar äro suspenderade?

Sedan yttrade herr Örne, att det ingenting betyder, om man har exportförbud t. ex. på kött, fläsk och smör, ty vi hava ingenting i den vägen att exportera. Men är det icke tråkigt för både producenter och konsumenter, att vi kommit i en sådan situation, att vi icke hava något att exportera för närvarande. När man blickar tillbaka på tider, som gått, har det alltid ansetts högeligen önskvärt ur alla samhällsklassers synpunkt, att man haft något att exportera. Och särskilt i dessa tider, då det talas så mycket om valutaförhållandena, vore det ju förmånligt, om vi kunde få ökad produktion av smör, fläsk och kött och därigenom bleve i tillfälle att öka vår export. Med hänsyn till valutaförhållandena till utlandet, är det bra att kunna exportera. Då kan man köpa de produkter man behöver så mycket billigare. Således, såvitt jag kan se, ju mer man ökar produktionen och exporten, desto mer hjälper man upp vår ställning på det hela. Och om vi det göra, blir detta fördelaktigt icke blott för producenterna utan även för konsumenterna. Ur dessa synpunkter kan jag icke anse annat, än att det är orättvist, att exportförbudet upprätthålles, ty om det icke direkt verkar på annat sätt, verkar det åtminstone ett visst osäkerhetstillstånd, som icke är till nytta för produktionen.

Med dessa ord ber jag att få yrka bifall till den vid betänkandet fogade reservationen av herr Wohlin m. fl.

Herr Boman: Då jag i flera punkter reserverat mig mot utskottets motivering, skall jag be att få yttra några ord.

Såsom redan uttalats, har utskottet behagat vara, såsom det här kallats, neutralt. Det har avstyrkt såväl de framställningar, som avse höjning av tullar, som de framställningar, som avse sänkning av tullar. Ja, det har varit till den grad neutralt, att det icke ens velat vara med om utredning angående ändring av finanstullar. Utskottet har i sitt betänkande liksom bett om ursäkt för att det icke kan vara med om att förorda tullnedsättningar. Och en talare på Stockholmsbanken underströk nyss mycket kraftigt, att utskottets motivering är den: varför skulle man vidtaga ändring i tullsatserna nu, då genom tull- och traktatkommittén skall företagas en förutsättningslös utredning om näringslivets behov av tullar? Och samme talare uttalade, att vårt näringsliv nu blomstrade, och att det icke vore någon brådska. Jag kan icke underlåta att säga, att detta uttalande förefaller litet egendomligt, då riksdagen på förmiddagen, under motivering att vi leva under svår ekonomisk kris, fattat beslut om suspension av riks-

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

bankens plikt till guldinlösning av sedlar. Sammanhanget torde vara svårt att finna.

I verkligheten är det väl så, att de ekonomiska förhållandena på många områden äro utomordentligt osäkra och svårbestämbara, och detta sammanhänger med omöjligheten att göra några kalkyler om export och import med någon tillförlitlighet bl. a. till följd av valuta-förhållandena, ty differenserna på grund av valutans förändring kunna bliva större, än tullsatserna skulle bliva, till och med om friherre Flemings motion om tullsatsernas fördubbling vunne riksdagens bifall.

Det är dessa svårigheter, som göra, att enligt min mening tull- och traktatkommittén icke på länge kan komma till något säkert resultat med sitt arbete, ty produktionskostnaderna kunna icke beräknas under nuvarande förhållanden, och kunna de icke beräknas hos oss i Sverige, kunna de det ännu mindre hos länder, som konkurrera med oss. Och det är minst lika viktigt att känna till vad de utländska konkurrenterna kunna producera till för pris, som det är att veta, vad vårt eget land kan producera till för pris, när det är fråga om att avväga tullsatser. Jag tror därför, att det skall taga en avsevärd tid, innan tull- och traktatkommittén kan komma med ett utlåtande av värde.

Sänkningen av tullarna avstyrkes med den motiveringen, att den skulle försvåra tull- och traktatkommitténs förhandlingar med främmande makter. Ja, då borde väl samma skäl kunna användas för att man av den anledningen icke borde hava någon olägenhet av att höja tullsatserna provisoriskt.

Anledningen varför jag i den föreliggande punkten icke vågat gå med på motionen har varit den, att beslut fattades så nyligen som i höstas om dessa glidtullar, och priserna på spannmålsmarknaden torde sannolikt åtminstone det närmaste året komma att vara sådana, att det är betydelselöst, vilket beslut riksdagen i denna fråga fattar.

Utskottets tankegång får sitt kraftigaste uttryck i det uttalande, som göres på sid. 28, där spörsmålet om finanstullar beröres, och där det uttalas, att hela spörsmålet berör ett ämne, i fråga varom det bör förbehållas Kungl. Maj:t att, i den mån på statskassan ställas oavvisliga krav, vilka icke kunna på den direkta beskattningens väg vid en given tidpunkt behörigen tillgodoses, framkomma med förslag om höjning av finanstullarna. Ja, det är väl en bra besynnerlig uppfattning, att finanstullar icke skulle kunna få tillgripas, förrän det visar sig omöjligt att på den direkta beskattningens väg tillgodose statsverkets oavvisliga behov. En sådan tid kan man väl nästan säga aldrig kan komma, och där bakom ligger väl den uppfattningen, att höjning av finanstullar aldrig får tillgripas. Finanstullarna skulle nämligen innebära en orättvisa mot de små i samhället. Men jag vågar uttala, att en skarp skärpning av den direkta beskattningen med nödvändighet leder till att alla produkter fördyras högst avsevärt, så att på samma sätt som höga spannmålspris bliva betungande för en familj med små inkomster och många munnar att mätta, på samma sätt blir det direkta beskattningssystemet betungande, då varje pro-

dukt, som dessa familjer behöver köpa, måste köpas till förhöjt pris, beroende på att produktionen är belastad med tryckande direkta skatter, som producenterna måste taga igen vid försäljningen av sina produkter.

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.*

(Forts.)

Herr greve och talman, med denna motivering yrkar jag bifall till mom. a).

Herr Cilas on: Den motion av mig, som behandlas i detta betänkande har erhållit en allmän avfattning och åsyftar en importpolitik, mera ägnad än den nuvarande att stärka landets näringsliv. Utskottet har nu behandlat den på det viset, att sedan det i en mängd föregående punkter avstyrkt alla möjliga åtgärder, som kunna falla inom ramen av min motion, det sist naturligtvis avstyrkt också min motion. Detta gör, att jag skulle kunna hava anledning att begära ordet på vilken som helst av nämnda detaljpunkter. Jag har emellertid föredragit att göra det nu för att göra några korta anmärkningar vid principdebatten.

Jag tänkte, då jag väckte min motion, att det under riksdagens lopp skulle bliva allt klarare både för bevillningsutskottet och för andra — genom företeelser på vårt näringslivs område, som vore att vänta — att åtgärder verkligen borde vidtagas i den i min motion berörda riktningen, men detta icke blott ur skyddssynpunkt, utan att sådana åtgärder också skulle bliva av nöden ur finansstillsynpunkt, och att detta borde tagas i betraktande vid frågans avgörande. Jag tänkte mig till följd därav, att bevillningsutskottet eventuellt skulle komma att ligga på dessa frågor, i varje fall i vad de avsåge finansstullar, till längre fram under riksdagen, då ur budgetssynpunkt det möjligen kunde finnas önskvärt, att man hade i sin hand ett medel att höja vissa finansstullar. Och då jag under motionstiden icke kunde hava vetskap om de förslag, som av andra motionärer kunde komma att väckas, ansåg jag mig böra lägga ramen för min motion så pass vid, att bevillningsutskottet med anledning därav kunde komma fram med de förslag, som kunde synas påkallade, även under en sen timme av riksdagen.

Nu har ju bevillningsutskottet varken velat gå den ena vägen eller den andra, varken velat lyssna på kravet om skyddstullar för våra näringar eller på förslag om höjning av finansstullarna, och bevillningsutskottet har i följd därav avstyrkt så gott som samtliga motioner och även min, ehuru den talare, som på förmiddagen först förde bevillningsutskottets talan, var nog vänlig att räcka mig en liten vacker blomma. Som skäl har från bevillningsutskottets sida hänvisats till den sittande tull- och traktatkommittén. Jag skall till svar därpå endast be att få säga, att medan tull- och traktatkommittén sitter, kan det hända, att våra näringar allvarligt försvagas och att vissa av dem kanske dö ut.

Jag skall emellertid icke besvära kammaren med något längre anförande rörande de motiv, som föranlett min motion, utan jag skall inskränka mig att göra en kort allmän anmärkning. Jag vill då betona, att de svårigheter, under vilka vårt näringsliv för närvarande li-

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

der, vare sig å valutapolitikens område eller med hänsyn till näringspolitiken i allmänhet, i själva verket icke äro så enastående, som man tycks tro, utan de hava under förgående tider av vårt lands historia haft åtskilliga föregångare. Vårt land har vid flera olika tillfällen tidigare, kanske icke minst under den stora världskrisen vid 1800-talets början, lidit av förhållanden — som även då framkallades av en världskris — alldeles liknande de nuvarande förhållandena, alltså kännetecknade av svällande sedelmassor, minskad köpkraft hos sedlarna, svällande import, ökade svårigheter för det svenska näringslivet. När man i våra dagar brukat se tillbaka på dessa tider, har det länge varit vanligt, att man vid denna överblick från eftervärldens ståndpunkt satt sig på sina höga hästar och sagt: tänk huru galet de buro sig åt vid det tillfället! Hur kunde de vara så oförståndiga! Hur kunde de genom sina åtgärder låta sedelmassan svälla! Hur kunde de låta bli att göra vad som behövdes för att återgiva myntet dess köpkraft! Hur kunde de se importen svälla så oerhört, och huru kunde de låta bli att göra tillräckligt för att skydda det svenska näringslivet! Och så tillägger man: ja, då var det naturligtvis alldeles klart, att det skulle gå, som det gick. Myntvärdet föll, tills man omsider kom till realisationen med alla dess följder. Landets näringar pressades tillbaka, tills man omsider tvingades att göra halt och vända om, hejda importen och skydda de svenska näringsidkarna både inom industrien och jordbruket.

Nu menar jag, att vi för närvarande, mina herrar, äro inne på en alldeles liknande utveckling på dessa områden, och att vi borde hava lärt oss bättre av de gångna tidernas misstag. Men hittills hava vi icke gjort detta. Bevillningsutskottet vill icke nu se saken på det sättet. Nåväl, jag är fullt övertygad, att bevillningsutskottets majoritet och vårt land tyvärr komma att få se följderna! Men vi som nu stå i minoriteten, vi som stå på skyddslinjen, vi som hava den i dessa dagar gammalmodiga uppfattningen, att man med skäl kan hava mera känsla för det svenska arbetet och för den svenska arbetaren än för det utländska arbetet och den utländska arbetaren, det är vi, som stå på den ståndpunkten, som hava framtiden för oss, för såvitt vårt land skall hava någon ekonomisk framtid för sig, både i fråga om industrien och jordbruket. Och då kommer det att visa sig, att riksdagen skulle hava gjort klokt i att icke bara säga oss motionärer, såsom här skett, några vackra ord, utan långt tidigare göra halt i den nationalekonomiska utförsbacke, vari vi för närvarande av olika anledningar befinna oss.

Detta har varit anledningen, varför jag väckt min motion, och varför jag givetvis kommer att i de olika punkterna förena mig med de yrkanden som gå i samma riktning som min motion.

Herr Wohlin: Herr talman! Förutvarande statsrådet Petréns anförande torde jag i viss mån få betrakta som ett om också senkommet svar på min interpellation, ehuru jag livligt beklagar, att svaret kom från herr Petréns sittande på Kristianstadsbänken och icke på regeringsbänken. Jag får emellertid tacka för svaret och säga, att

det förefaller mig, som om herr Petré n i likhet med oss ansåge, att tiden nu är inne såväl att upphäva suspensionen av tullarna på animaliska produkter som ock att upphäva gällande exportförbud. Men det är mellan honom och oss den skillnaden, att han tycktes anse, att det får bero på Kungl. Maj: t att härom fatta beslut, under det riksdagen bör förhålla sig passiv. Det är samma uppfattning som ligger till grund för bevillningsutskottets utlåtande, där utskottet säger, att utskottet och riksdagen »sakna möjlighet att nöjaktigt överblicka» dessa frågor. Det förvånar mig, att herr Petré n och utskottet tillerkänna riksdagen ett så lågt kompetensbetyg, ty nog finnas i denna riksdag så många kunniga representanter för jordbruket, att man på grund av deras uppfattning om det aktuella läget kan fatta beslut om en riksdagsskrivelse i ämnet. Det har beträffande suspensionen av tullsatserna sagts av såväl herr Petré n som herr Nilson i Kristinehamn och herr Wijk, att dessa tullsatser i själva verket icke hava någon nämnvärd betydelse; de äro så små i förhållande till varuvärdet, att de sakna verklig betydelse. Näväl, då bör man väl icke från det hållet hava så mycket att invända emot att låta dem träda i gällande kraft, i synnerhet som en sådan åtgärd, såsom herr Petré n riktigt anmärkte, har en ganska stor psykologisk betydelse och stimulerande inverkan på lantbrukarnas intresse. Eftersom tiden är kommen för exportförbudens upphävande, bör man väl även från riksdagens sida kunna taga initiativ till framställning i denna riktning.

Gent emot herr Möller får jag änyo framhålla, att om riksdagen skulle godkänna reservationerna under punkt 1) mom. a och b, så förefaller givetvis mitt yrkande i motionen angående provisorisk suspension av vissa industriartiklar. Därför har jag blankt reserverat mig under punkten 2). Men om riksdagen avslår reservationerna under punkt 1), så är konsekvensen av detta avslag, att jag begär suspension av vissa industritullar, d. v. s. yrkar bifall till min förenämnda motion. Detta enkla förhållande har herr Möller icke observerat, men det är en fullt logisk ståndpunkt.

Med all personlig aktning och respekt för herr Wijk får jag slutligen säga, att jag tror att såväl han som bevillningsutskottets ordförande representera en köpmannaristokrati i vår största handelsstad, som mindre väl känner den jordbrukande klassen inom vårt land och dess livsvillkor. Det är helt naturligt, ty det är ett stort svalg befäst mellan dessa olika samhällsskikt och mellan de olika delarna av det parti, som herr Wijk tillhör. Jag tror emellertid, att de jordbrukande ledamöterna av herr Wijks parti som bättre känna förhållandena på landsbygden än han, ha all anledning att följa reservationen, som i punkt 1) b redan har följts av andra kammaren.

Herr Pålsson: Herr greve och talman! I allo kan jag icke underskriva de yttranden, som har fällts och som gå ut på att underkänna vad riksdagen gjort för det svenska jordbruket. Det måste dock tacksamt erkännas, att under de brydsamma tider som gått; har riksdagen på många sätt visat sig förstå och behjärtat de uppgifter, som det svenska jordbruket stått inför. Och kastar

*Ang.
tullsatserna i
vissa slag av
spannmål.
(Fortu.)*

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

man en blick på nionde huvudtitelns slutsiffror under de gångna åren, så ger det precis samma intryck nämligen att riksdag och regering visst icke försummat jordbrukets intresse. Liknande hjälp har vid behov givits andra samhällsklasser i detta land. Det är tydligt att den storartade framgång, som de arbetande klassernas strävan vunnit under de sista åren, icke kunnat av dem själv drivas fram utan hjälp från andra grupper. Man har försökt att förstå varandra och hjälpa varandra över svårigheterna. Icke minst genom de stora anslag som riksdagen årligen beviljat till arbetslöshetens bekämpande, bör det från arbetsklassens sida erkännas, att riksdagen gjort vad på den ankommer för, att även denna klass i Sverige skall känna sig sambörig med de andra. Det har således funnits sambörighetskänsla mellan de olika partierna i riksdagen i fråga. Först på sistone har man i finansministerns kommunal-skatteförslag, fått se en annan uppfattning. Där delas faktiskt Sveriges innevärdare i två hälfter, fastighetsbesittande och fastighetslösa. Jag hoppas, att det är sista gången man så uppdelar svenskar och skulle önska, att det i verkligheten bleve »proletärens sista suck».

Emellertid kan man förstå, att vissa uttryck göra sig bra. En ärad talare på Skånebanken har så vackert jämfört jordbruket med den föraktade askungen, som till sist blev prinsessa. Askungen kunde icke fånga herr Örnes intresse, men väl prinsessan. Just under intrycket av den liknelsen medgav herr Örne, att ett exportförbud kunde i viss mån vara till jordbrukets nackdel. Annars hade kanske ett sådan medgivande från herr Örne varit svårt att erhålla. Professor Wohlin ansåg, att exportlicencerna gagnade mera de enskilda affärsmännen än de gagnade den enskilde jordbrukaren, som hade dessa varor att avyttra. Det är väl dock ganska säkert, att exportlicenserna icke alltid och enbart gagnar de enskilda intressena och är till förfång för den producerande allmänheten. Jag tror, att professor Wohlin har uppmärksammat, att det finnes andra än politiska bondesammanslutningar här i landet. Det finnes även stora ekonomiska jordbrukaresammanslutningar i form av andelsföreningar. Ger man åt dessa exportlicenser, så är det tydligt, att de gagna varje enskild medlem i dessa sammanslutningar. Exportlicenser äro således i tider då exporten ej kan givas fri, ganska värdefull även för den lilla producenten. De andra jordbrukarna som icke förstått fördelen av dessa andelssammanslutningar nöja sig tydligen med, att de enskilda mellanhänderna, som exportera, få den förtjänst, som rätteligen borde tillkomma jordbrukarna, därest dessa exporterat genom sina sammanslutningar. Nu anser jag, att jordbrukaren icke skall klaga i onödan, och ej heller industridkarna. Det har framkommit förslag till höjning av industritullarna som kan kallas för nästan halvt vainsinniga. Man bör inte klaga och yrka på högre tullsatser förr än verklig utländsk konkurrensfara föreligger. Då det verkligen gäller, kommer nog riksdagen att höra på jordbrukets verkliga klagan,

och de tiderna kunna komma gauska snart. I prisfallet för en grupp av produkter av svenskt jordbruk torde klagotid redan vara inne, då priserna å de animaliska produkter herr Wohlius m. fl. reservationer omfatta på ett halvår sjunkit till halva priset. Det är givet, att här föreligger en verklig fara om ytterligare prisfall sker. Inför sådana utsikter, för det svenska jordbruket, måste vi anhålla den hjälpen av Sveriges riksförsamling att de gamla tullsatserna ånyo träda i kraft.

Herr Möller ställde sig fullt på den sidan, att man bör stå kvar vid det bestående tullsystemet. Han varnade endast för, att giva tull- och traktatkommitten något direktiv för sitt framtida arbete. Låt oss då, som herr Möller vill, stanna på den gamla grunden, och låta de gamla tullsatserna träda i kraft. Vi ha ju då icke givit tull- och traktatkommittén något som helst direktiv!

Jag ber herr talman att få yrka bifall till den av herr Wohlin m. fl. afgivna reservationen.

Herr Johansson. Johan, i Friggeråker: Herr greve och talman! Denna fråga har en stund ganska genomgående debatterats i kammaren, och en hel del synpunkter i saken hava framhållits, om vilka jag ej kan säga annat, än att det ligger rena fakta bakom. Varför jag emellertid begärt ordet är, att jag särskilt ville vända mig till herr Björnsson. Han säger, att det tullskydd, som vi här begära, skulle vara så att säga en skatt på förmögenheterna. Jag anser, att en sådan uppfattning är fullkomligt oriktig. Det är icke från den sidan vi se saken, utan vi begära detta skydd därför, att vi måste värna produktionen, måste hava produktionskostnaderna täckta; och ett är säkert, att det kravet kommer fram, vilken näring man än representerar och bedriver. Det är klart, att det kravet måste komma fram lika väl från jordbrukets som från industriens sida, ty man kan icke i längden producera med förlust. Rörande jordbrukets produktion veta vi, vilken betydande stor roll denna produktion har spelat icke minst under kristiden.

Herr Björnsson berörde också glidtullarna och just den ställning, som riksdagen intog vid urtiman, då vi behandlade spannmålsregleringen. Jag får säga, att glidtullarna verka i stort sett så, att när jordbruket som bäst behövde stödet, då det kommer så att säga i sitt största nödläge, då avklippes detta tullskydd. Följaktligen gagnade det icke alls, tack vare, att förhållandena utvecklats sig på helt annat sätt än de herrar föreställt sig, som behandlade denna fråga i riksdagen vid urtiman. Importpriset på utländsk spannmål har stigit till en höjd, som vi icke kunnat ana. Av denna orsak ha glidtullarna icke haft någon verkan. Men jag undrar, om man icke bygger allt för mycket på importen. Det är farligt under den nuvarande situationen och det nuvarande läget. Ty jag vågar dock påstå, att såväl den amerikanske lantbrukaren som den jordbrukare, som i Argentina och Canada odlar råg och vete, ej gör det för att tillfredsställa oss kon-

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)*

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.

(Forts.)

sumenter här i Sverige, utan han odlar denna råg eller vete, därför att han får bra betalt.

Det är ur denna synpunkt, som man också måste se saken. Skyddstullarna, som vi här begärt, äro mer än någonsin förut välbefogade, det torde var och en, som har insikt i lantbrukets verkliga förhållanden klart och tydligt förstå. Att herrar konsumenter icke förstå oss, finner jag helt naturligt, och det är ganska förlåtligt, ty det är alldeles givet, att de, som icke äro inne i jordbrukets faktiska läge och förhållanden kunna icke känna detsamma, som vi jordbrukare känna det. Det är omöjligt för dem, och de kunna därför icke heller förstå oss. Vi få väl ändå tänka oss, att levnadsstandarden även inom dessa områden har ökats och att krav också göras gällande för jordbruket lika väl som inom industrien. Låt oss bara se på, varför jordbruket avfolkats så kolossalt som skett före kristiden. Det är tack vare, att utkomstmöjligheten för jordbruksklassen varit sämre, och därför har man gått ifrån jordbruket och landsbygden. Men jag är säker på, att det är mer ett nationalekonomiskt intresse än ett jordbruksintresse att armarna stanna kvar, och att man vidmakthåller och om möjligt utökar dem. Vad vi lantbrukare måste kämpa för är det rättfärdighetskravet, att jordbrukareklassen blir likställd med andra näringar. Vi begära icke något skydd, någon företrädesrätt utan endast likställighet, och vi tycka, att det skulle kunna vara klart, att de, som producera kakan, brödet, som är den viktigaste rätten på bordet skola få denna likställighet. Man kommer sorgligt nog ihåg under kristiden, huru liten denna kaka var, och det var ju beklagligt. Vår första uppgift som jordbrukare är att man skall försöka få tillgången på livsmedel så riklig som möjligt. Det målet kämpa vi för, och då måste riksdagen föra en sådan politik, att det kravet också kan fullföljas på ett sådant sätt, att vi kunna känna oss vara lika berättigade.

Sker icke detta kan jag icke förstå, huru vi jordbrukare skola kunna betala våra arbetare den timpenning, den veckolön, som begäres. Det är klart, att lantbruksarbetaren har rättighet att få samma betalning som en arbetare inom industrien. Det talas ju om likvärdighet i dessa dagar. Huru skall det vara möjligt, att priserna på våra produkter skola falla undan för undan utan hänsyn till att produktionskostnaden ökas steg för steg. Vad som inger oss jordbrukare bekymmer i detta avseende är, att importen fortgår oupphörligen. Exporten den är stängd. Här resa personer land och rike omkring och säga, att lantarbetaren skall ha mera betalt. Vi förstå och erkänna, att våra jordbruksarbetare ha mindre betalt i förhållande till andra. Men huru skola vi kunna tillfredsställa detta krav, om icke produktionskostnaderna bliva täckta, det första krav, som varje näringsman har rätt att komma fram med. Det är fullt befogat. Det är icke meningen att ålägga konsumenterna några särskatter, utan vi vilja hava detta skydd för att tillfredsställa konsumtionsbehovet. Det är min skyldighet som producent att söka producera det mesta möjliga av jorden, men för att detta skall kunna ske, måste i någon mån produktionslusten höjas och uppmuntras. Men

skall man då mötas av oförståelse, när man producerar livsmedel, och veta, att man förlorar på denna produktion, så går arbetslusten bort och även arbetsglädjen.

Jag tror, det var herr K. A. Nilson, som sade en sak, som i och för sig är viktig, men spelar stor roll i detta sammanhang. Han tycks vilja hålla på ett mindre skydd för jordbruket än industrien. Jag är viss om, att näringarna i båda fallen behöva skydd, ty det är just på näringarna, som den allmänna välmågan vilar i detta land.

Om vi tänka på att utbyta våra jordbruksvaror mot industri-varor, så skola vi finna, att vi få litet igen. Jordbruksvarorna ha fallit mera i värde än industrivarorna. Vi ha ovillkorligen starkt fallande tendenser att gå till mötes. Produktionskostnaderna för jordbruket ökas på alla möjliga områden, och detta gäller arbetskraften, maskinerna och redskapen. Produktionsprisen bliva dyrare.

Herr Nilson nämnde, att vad som importerades från Amerika var bara högafflar o. s. v. Det är många andra redskap, som importeras, maskiner, spadar och greper m. m. I stort sett varför köpa vi lantbrukare hellre en amerikansk spade? Jo därför, att industrin i huvudsak tillhandahåller mera sekunda varor, ty det är just de prima varorna, som gå till utlandet för att upptaga den starkare och hårdare konkurrensen.

Jag skall icke uppehålla kammaren, ehuru det vore mycket mer att säga om saker, som sammanhånga med denna oerhörd viktiga fråga.

Jag skulle bara önska, att vi jordbrukare finge mer förståelse för våra strävanden, så att vi kunde mera helt egna oss åt vår näring. Vi begära icke mera än att produktionskostnadspriset täckes, och då tycker jag, att detta enkla, rättfärdiga krav borde kunna tillfredsställas särskilt i sådana brydsamma och farliga tider, som vi nu leva i. Jag tror också, att vi alla böra stödja jordbruket, ty den näringen är ju till två tredjedelar industrins största kund, och köpkraften hos jordbruket återverkar på industrin och på hela vårt samhälle. Därför herr greve och talman yrkar jag bifall till herr Wohlins m. fl. reservation.

Herr J e a n s s o n: Jag är ledsen över att behöva förlänga denna debatt; men jag kan omöjligen lämna obesvarat det mot mig gjorda angreppet av en talare på Boråsbanken. Den ärade talaren påstod, att jag skulle ha missförstått hans uttalande. Jag var emellertid ej ensam om den tolkning av hans tal, som jag hade. Men det tror jag, att han är i sin uppfattning av mitt anförande. Jag vill icke tvista om och gå in på detaljerna i de olika punkterna, utan hemställer, att den ärade talaren genomläser referatet och då granskar, vad han sagt, och vad jag sagt, och då är jag övertygad om, att den ärade lektorn på Boråsbanken skall sätta många bockar i sitt anförande.

Herr M ö l l e r: Jag skall endast ge en replik mot en talare på Skånebanken, som i mitt yttrande ville lägga in en tolkning, som jag

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.

(Forts.)

Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)

verkligen måste på något sätt skaka av mig; eftersom jag hade sagt, att man icke borde ge tull- och traktatkommittén nya direktiv, så skulle det innebära på underförstått sätt, att jag skulle önska, att man toge initiativ beträffande upphävande av suspension för tullsatsen på animaliska födoämnen.

Jag sade bl. a. i mitt anförande, att jag icke ville vara med om någon förändring i de bestående förhållandena på denna punkt, så vitt det icke föreligger ett verkligt nödtvång. Så vitt jag kunde uppfatta den ärade talarens yttrande, så anförde han icke ett argument, som på något sätt visade, att jordbruket befunde sig i ett sådant läge, att det behövde någon extra hjälp; utan resonemanget är sådant det nu förts inför offentligheten av ren formell natur: Eftersom industrien har tullar, så skola vi återinföra de gamla jordbrukstullarna. Jag säger, att kan det icke påvisas, att suspensionen av tullsatserna åstadkommer någon skada för jordbruket, så är det fullkomligt onödigt att upphäva denna suspension. Det är onödigt att företaga någon rubbning i nu gällande tullförhållanden såväl på detta område som på andra områden, om man icke klart kan visa, att det föreligger ett nödläge, som bör föranleda åtgärder. Jag fasthåller för min del vid, att här föreligger icke någon rimlig motivering för att riksdagen på denna punkt skall taga ett initiativ, utan man kan överlämna detta till Kungl. Maj:t, då en dag den gällande suspensionen automatiskt utgår, och det beror på Kungl. Maj:t, om den skall förnyas eller ej.

Jag ber till slut få säga, då det här talas i åtskilliga variationer om den nya askungen, som jordbruket skulle vara, att jag har åtminstone aldrig hört talas om en till den grad uppvaktad askunge, som den svenska bondeklassen i våra dagar, ty här tävla, jag vill icke säga alla partier, men det är icke långt ifrån, om denna sköna askunges gunst och nåd. Om jag skall på den punkten vara uppriktig, får jag verkligen beklaga, att man söker göra *alla* borgerliga partier till utpräglade protektionistiska partier.

Herr J e s p e r s o n: Herr greve och talman! Från flera håll har det uttalats, att det är betydelselöst, om de så nyss beslutade glid-tullarna skulle ändras till följd av marknadsläget i exportländerna. Men denna uppfattning är enligt mitt förmenande felaktig, enär det för jordbrukets planmässiga bedrivande är av den största vikt att veta, huruvida det arbete och de kostnader, som där nedläggas, skola bliva betalda.

Det vore helt visst för allt Sveriges folk önskvärt, om vårt jordbruk kunde i så måtto omläggas, att vetearealen ökades i avsevärd grad, ty detta behövs icke blott för att fylla konsumtionsbehovet utan även för avhjälpande av vår handelsbalans och därav föranledda förbättringar av vår valuta. Om vi tänka på, huru många miljoner, som nu gå ut för inköp av vete, så kan man lätt räkna ut, vad det skulle betyda att kunna i avsevärd grad utöka vår veteodling. Om denna veteodling skall kunna ökas, måste jordens avdikning förbättras, och dylika arbeten äro för närvarande så dyrbara, att man för deras igång-

sättande måste kunna räkna med produktionspriser, som betala däri nedlagda kostnader.

*Ang.
tullsatserna å
vissa slag av
spannmål.
(Forts.)*

Jag vill också säga, att efter de förra året beslutade glid tullarnas frankomst har verkligen någonting inträffat, som gör, att det är något berättigande i att få dessa tullar ändrade i så måtto att, såsom föreslås i reservationen vid punkten 1) a, hela produktionskostnaden skall ersättas, att priset således skall motsvara hela produktionskostnaden i förhållande till exportpriset, ty det har inträffat en sådan kraftig stegring i arbetspriset, att det gör lantbruket i hög grad beroende därav.

Jag kan därför icke finna annat än att, det är mycket väl berättigat att komma med den framställningen, varför jag, herr greve och talman, fortfarande ber att få yrka avslag på utskottets hemställan och bifall till den av herr Wohlin m. fl. avgivna reservationen.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen enligt de yrkanden, som därunder framkommit, propositioner, först på bifall till vad utskottet i förevarande punkt hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle med avslag å utskottets hemställan antaga det förslag, som innefattades i den av herr Wohlin m. fl. vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med övertvägande ja besvarad.

Herr *Jesperson* m. fl. begärde votering, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 11 punkten 1 a, röstar

Ja;

- Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, avslås utskottets hemställan och antages det förslag, som innefattas i den av herr Wohlin m. fl. vid denna punkt avgivna reservationen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 63;

Nej — 35.

Punkten 1 b.

Friherre *Fleming*: Herr greve och talman! Jag föreställer mig, att under den uttömmande diskussion, som här förekommit och som angående punkt 1) rört samtliga mom. (a, b och c), ha framförts alla de skäl, som kunna anföras för och emot, oberoende av den ståndpunkt, man intar. Jag vill därför icke nu draga upp någon

*Om upp-
hävande av
suspensionen
av vissa tull-
satser.*

Om upphävande av suspensionen av vissa tullsatser.
(Forts.)

diskussion och söka framföra några bättre skäl för reservationen, utan beder endast i korthet, med hänvisning till den föregående diskussionen och med åbropande av, att andra kammaren redan bifallit reservationen, få hemställa, att första kammaren också måtte biträda detta beslut; och ber jag således att få yrka bifall till den av herr Wohlin m. fl. angivna reservationen.

Herr Rosén: Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen enligt föreliggande yrkanden gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i nu ifrågavarande punkt hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle med avslag å utskottets hemställan antaga det förslag, som innefattades i den av herr Wohlin m. fl. vid punkten angivna reservationen; och förklarade herr talmannen sig finna den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som avslår vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 11, punkten 1 b och antager det förslag, som innefattas i den av herr Wohlin m. fl. vid denna punkt angivna reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 45;

Nej — 53.

Om upphävande av vissa exportförbud.

Punkten 1 c.

Herr friherre Fleming: Herr greve och talman! Jag ber att även i detta mom. av punkt 1), med hänvisning till den förda diskussionen, få yrka avslag på utskottets förslag och bifall till den i ämnet angivna reservationen av professor Wohlin m. fl.

Herr Nilson, Karl August: Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr vice talmannen, som för en stund övertagit ledningen av kammarens förhandlingar, jämlikt under överläggningen framkomna yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i nu föredragna punkt

hemställt samt vidare därpå att kammaren skulle avslå utskottets hemställan och antaga det förslag, som innefattades i den av herr Wohlin m. fl. vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr vice talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Om upphävande av vissa exportförbud.
(Forts.)

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 11 punkten 1 c, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, avslås utskottets hemställan och antages det förslag, som innefattas i den av herr Wohlin m. fl. vid denna punkt avgivna reservationen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 60;

Nej — 37.

Punkten 2.

I två likalydande motioner, nr 5 i första kammaren, av herr Wohlin m. fl., och nr 11 i andra kammaren, av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl., hade yrkats, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt tull- och traktatkommittén att verkställa utredning rörande frågan, i vad mån, i och för återställandet av jämvikten mellan jordbrukets och industriens tullskydd, hitintills eller under tiden för utredningens verkställande beslutade åtgärder i avseende å provisorisk suspension eller ändring av före kriget utgående införseltullar å jordbruksprodukter påkallade nedskrivning eller suspension av tullsatserna å för jordbruksproduktionen inom riket betydelsefulla industriartiklar, ävensom för nästkommande riksdag framlägga resultatet av en sådan utredning jämte förslag till av utredningen motiverad temporär nedsättning eller suspension av nu utgående tullsatser å ifrågakommande industriartiklar.

Om tullen å vissa industriartiklar.

Utskottet hade i nu föredragna punkt hemställt, att motionen I: 5 av herr Wohlin m. fl., angående skrivelse till Konungen med begäran om utredning och förslag i fråga om nedsättning eller suspension av tull å vissa industriartiklar, samt den härmed likalydande motionen II: 11 av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Om tullen å
vissa industri-
artiklar.
(Forts.)

Vid denna punkt hade reservation avgivits av, utom annan, her-
rar *Wohlin*, *Jonsson* i Hökhult, *Olsson* i Ramsta och *Olsson* i Kullen-
bergstorp, vilka likväl ej antytt sin mening.

Herr *Wohlin*: Herr vice talman! Sedan kammaren nu avslag-
git de reservationsvis framförda yrkandena under punkt 1), står
hela denna motivering fast, som ligger till grund för den av mig m. fl.
väckta motionen nr 5 i första kammaren angående skrivelse till
Konungen med begäran om utredning och förslag i fråga om nedsätt-
ning och suspension av tull å vissa industriartiklar, och ber jag alltså
att få yrka avslag å utskottets hemställan under punkt 2) samt bi-
fall till ifrågavarande motion.

Herr *Nilson*, *Karl August*: Herr vice talman! Jag ber
helt enkelt att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes pro-
positioner, först på bifall till vad utskottet i nu föredragna punkt
hemställt samt vidare på bifall till herr *Wohlins* m. fl. ifrågavarande
motion; och förklarades den förra propositionen, vilken upprepades,
vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna 3—6.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 7.

Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.

I en inom första kammaren av herr *Trygger* m. fl. väckt motion,
nr 111, hade föreslagits,

att riksdagen måtte besluta, att tullsatserna skulle utgöra för
Kaffe, obränt, 75 öre per kilogram.

Kaffe, bränt eller rostat, även malet, samt kaffesurrogat, alla
slag, 125 öre per kilogram,

samt vid bifall till vad sålunda föreslagits,

att de sålunda beslutade förhöjda tullsatserna skulle såsom till-
läggstullar till gällande tulltaxa tillämpas även innevarande år från
dag som Kungl. Maj:t bestämde,

ävensom med anmälan om sitt sålunda fattade beslut i skrivelse
till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville förordna om detta
besluts trädande i kraft snarast möjligt.

Utskottet hade i nu föredragna punkt hemställt, att motionen
I: 111 av herr *Trygger* m. fl., angående höjning av tullsatserna å
kaffe, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid denna punkt hade reservationer avgivits:

dels av friherre *Fleming*, vilken ansett, att utskottet bort till-
styrka den i punkten avsedda motionen;

dels ock av herrar *Boman* och *Lithander*, vilka yrkat bifall till samma motion.

*Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.*

(Forts.)

Herr *S w a r t z*: Herr talman, mina herrar! Ja i denna punkt behandlas ju en motion, som herrar *Trygger* och *Ollas Ericsson* samt jag tillåtit oss väcka i närmaste överensstämmelse med vad vi gjorde i fjol. Utgången har från utskottets sida blivit densamma som då. Skälet därtill är naturligtvis det gamla vanliga, att man icke får fördyra levnadskostnaderna för de fattigaste befolkningslagren. Nu vill jag för min del säga, att jag icke finner detta beteckningssätt vara det riktiga; egentligen skulle det väl heta: för de kaffedrickande befolkningslagren. Ty det är icke så säkert, att de sammanfalla just med de fattigaste befolkningslagren.

För övrigt skulle jag vilja säga, att det inte alls är omöjligt att undandraga sig den ökade utgiften och dock genom denna finanstull få en väsentligt ökad statsinkomst. Medelförbrukningen av kaffe under åren 1910—1916 har, enligt vad som finnes uppgivet i motionen, uppgått till 33,500,000 kilogram. Om vi nu räkna med det pris, som för närvarande är gällande för kaffe vid utförsäljning i minut, och således inkludera den nuvarande tullen av 12 öre, ger detta en summa av 167,500,000 kronor. Efter en tullförhöjning av 63 öre till 75 öre i stället för 12 öre per kilogram skulle man för samma summa, 167,500,000 kronor, få cirka 30,000,000 kilogram kaffe. I förra fallet får man således för samma summa 33,500,000 kilogram och i det senare 30,000,000 kilogram. Med avseende å statsinkomsterna får man i förra fallet 4,000,000 kronor och i det senare 22,500,000 kronor. Det är således en ökning av 18,500,000 kronor med samma utgift för konsumtionen. Denna har då minskats med cirka 3,500,000 kilogram eller ungefär med 10 procent. Skulle nu en sådan minskning verkligen bliva följden av en sådan tullförhöjning på kaffe, kan jag för min del icke säga annat än att det vore synnerligen lyckligt både för vår folkhälsa och för vår handelsbalans. Skulle man å andra sidan såsom konsument tycka, att man finge alldeles för litet av den angenäma drycken, kunde man mycket väl med ganska god effekt fylla ut detta genom att anlita surrogat i betydligt mindre utsträckning än vad som gjordes under kristiden. Jag kan själv betyga, att jag under kristiden smakade surrogatkaffe, som icke alls var dåligt.

Jag vill nu emellertid säga, att om en sådan här åtgärd skulle medföra en minskning i kaffeimporten, skulle detta icke vara ett alldeles betydelselöst led i strävandena att förbättra vår valuta och bidra till sänkning av varupriserna i allmänhet. Jag kan för min del omöjligt tillmäta utskottets argumentering någon bärande kraft, ehuru väl jag förstår, att innehållet i densamma skall verka i högsta grad bestickande i vida kretsar i landet. Jag kan icke tro, att utskottsledamöterna, som ju i alla fall utan allt tvivel hava förmåga att tränga djupare in i denna fråga än vad folk i allmänhet kan göra, egentligen kunnat tillmäta sin egen argumentering någon

Om höjning
av tullsatserna
å ka e.
(Forts.)

så synnerligt stark beviskraft. Jag tror nog heller icke, att det är det skäl, som är anförd här, som är det egentliga, utan det egentliga skälet är helt enkelt och simpelt det, att man har en öfvervinnelig aversion emot indirekt beskattning. Det har ju också redan påtalats här under diskussionen särskilt av herr Boman, som hänvisade till en passus i utskottets motivering, som ger detta alldeles tydligt vid handen. Det är en tro på möjligheterna att genom direkt beskattning fylla alla behov, både statens och kommunernas, som har brett ut sig allt mer och mer och som efter min mening är av en ganska olycksdiger innebörd. Tendensen är ju alldeles tydligt den, det hava vi ju sett redan i statsverkspropositionen. Jag tillät mig också vid remissen av denna proposition påtala denna tendens. Det framgår ju av förslagen i densamma, att den direkta beskattningen är spänd till en höjd, som redan nu överstiger vad de sakkunniga, som hade blivit tillfrågade om den saken, ansågo vara lämpligt och lyckligt. Vi se vidare i det förslag till kommunalbeskattning, som nu kommer att framläggas, en ytterligare fortsättning på den vägen. För framtiden äro utsikterna utan allt tvivel sådana, att våra behov komma att bli ännu mer stegrade, men på samma gång avböjer man principiellt allt vad indirekt beskattning heter. Då återstår naturligtvis intet annat än att höja den direkta beskattningen.

Det är nu otänkbart, att man vill gå på den vägen, med mindre man tror, att detta slag av skatter endast drabbar dem, som äro de synliga betalarna av skatterna, och att dessa personer mycket väl kunna bära dessa skatter, utan att det har någon inverkan i övrigt. Jag måste säga, att om man har den tron, misstager man sig grymt, och man kommer utan allt tvivel förr eller senare att ifrå klara för sig, att en sådan uppfattning hämnar sig på samhället i dess helhet. Om en alltför stor del av en årsbehållning i ett företag skall användas till skatter, är det ju tydligt, att detta förhållande förhindrar företagets önskvärda konsolidering och minskar dess produktionskraft. Än värre blir det naturligtvis, om, såsom det har hänt, man för att betala skatten måste tillgripa en del av det i företaget redan nedlagda kapitalet. Till dessa olägenheter kommer ju ovissheten rörande pålagornas blivande omfattning. Endast så mycket är visst, att de bliva högst betydande. Denna ovisshet måste verka därhän, att den antingen förlamar företagsamheten och förhindrar företag, som eljest skulle hava kommit till stånd, eller också kommer den att nödvändiggöra sådana kalkyler av framställningskostnaderna för produkterna, att dessas pris ovillkorligen pressas i höjden på ett sätt, som med visshet verkar mera fördyrande på levnadskostnaderna och alla därmed sammanhängande förhållanden än en ganska hög direkt statspåлага på en del förbrukningsartiklar, vilkas användande man dock alltid kan i större eller mindre utsträckning undandraga sig.

Nu är det ju i alla fall så, att en ökad produktion av varor till så billigt pris som möjligt i förening med en så stor sparsamhet som

möjligt enligt allas samstämmande vittnesbörd än en ytterst viktig förutsättning åtminstone, för att icke säga mer, för att komma ur de nuvarande hart när outhärdliga prisförhållandena. Ur den synpunkten kan jag icke förstå annat än att man å ena sidan måste önska, att en produktionen fördyrande och måhända förlamande, för långt driven indirekt beskattning måtte undvikas och å andra sidan finna en statspåлага högeligen befogad, vilken på samma gång som den inbringade staten en ej obetydlig summa även kunde medverka till främjandet av sparsamhet genom en minskad förbrukning av en vara, som dock icke kan betecknas såsom en nödvändighetsvara, då den icke har något som helst näringsvärde.

Nu säger man — jag kommer tillbaka till detta — att denna tull skulle komma att hårt drabba de fattigaste klasserna, som hava de minsta inkomsterna. Jag vill då erinra om, huruledes under de senare åren man allt mer och mer slagit in på den vägen att befria dessa kategorier från skatter såväl till staten som också, såsom väl även i ökad omfattning blir fallet, till kommunen. Man har allt mer och mer lindrat deras pålagor i den delen. Jag kan inte finna annat än att det under sådana förhållanden ligger en viss rättvisa i att man ser till, att man av dessa lager dock får någon inkomst för statens räkning, och då kan man icke taga den på ett bättre sätt än genom en påлага av denna beskaffenhet på en vara, som är av en sådan art, att man icke kan säga, att den är absolut nödvändig, och beträffande vilken man sålunda själv kan i väsentlig mån reglera sin skattskyldighet till staten, om jag så får säga. I andra länder har man också slagit in på den vägen allt mer och mer. Jag ber att därvidlag särskilt få peka på huru förhållandena utvecklats sig i England, ett land, som dock så ofta blivit åberopat såsom varande föregångslandet just i avseende på beskattningsfrågor och där man framför allt har velat lägga så mycket som möjligt på den direkta beskattningens väg. I England har man emellertid funnit sig nödsakad att nu också slå in på den indirekta beskattningens väg i en ganska stor omfattning. Före november 1918 var tullen på kaffe i England 25 öre per kilogram. Efter november 1918 är den 75 öre per kilogram. Det är således alldeles samma höjd på tullen där, som motionärerna här hava föreslagit. Av motionen framgår, att i en del andra länder tullarna på kaffe äro ändå väsentligt mycket högre. Jag vill inte därvidlag särskilt peka på Finland, ty där synes den mig vara alldeles abnormt hög. Där är ju tullen, vill jag minnas, 7 kronor 20 öre efter normal kurs på den finska marken. Men i Frankrike går tullen upp ända till 216 öre per kilogram. I Schweiz går den upp till 144 öre, i Ryssland till 123 öre, i Italien till 108 öre, i Spanien till 100 öre och som sagt i Storbritannien till 75 öre, dit vi nu också från motionärernas sida velat komma. Jag tror därför, att det verkligen finns mycket goda skäl, både rent principiella och finansiella, som tala för en väsentlig förhöjning av kaffetullen.

Jag kan i detta sammanhang icke underlåta att påpeka, att ett bibehållande av den nuvarande tullens belopp i själva verket innebär

*Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.
(Forts.)*

Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.
(Forts.)

en kraftig sänkning av denna tulls verkan jämfört med vad som var avsikten, när den åsattes. Penningvärdet här ju sjunkit så, att i stort sett det endast utgör $\frac{1}{3}$ emot vad det var vid den tiden, då tullen åsattes. För att man således skall hava samma verkan kvar av denna finanstull, borde man alltså höja den med 3 gånger det belopp, som då åsattes. Denna tull av 12 öre per kilogram åsattes ju år 1888, och det torde vara bekant, varför man då satte ner tullen från det förutvarande beloppet 26 öre till 12 öre. Det var för att då i någon mån kompensera den höjning av spannmålstullarna, som man ansåg skola medföra ett fördyrande av levnadskostnaderna för de breda lagren. Förhållandena hos dessa breda lager hava sedan den tiden i ekonomiskt avseende blivit så synnerligt förändrade, att det skälet icke vidare torde med samma kraft kunna åberopas. Under sådana förhållanden borde man ju icke hava någonting emot att gå tillbaka till den tullsats, som var gällande före nedsättningen år 1888, eller till 26 öre per kilogram, vilket under dessa tider och under nu rådande förhållanden ungefär betyder 75 öre per kilogram eller precis vad motionärerna hava föreslagit. Nu har jag hört sägas, att man särskilt gjort anmärkning på att vi hava föreslagit en så stor skillnad mellan tullen på rått kaffe och tullen på bränt kaffe som 50 öre. Vi hava ju föreslagit tullen på bränt kaffe till 125 öre per kilogram. Jag får då säga, att anledningen härtill är helt enkelt den, att då proportionen förut mellan bränt och obränt kaffe förhöll sig som 12 till 20, så hava vi ansett, att samma proportion skulle bibehållas, och då har det blivit 75 och 125 öre per kilogram. Man kan så mycket mer göra detta som det rakt inte har någon betydelse i praktiken. Jag erinrade i början av mitt anförande om att importen i medeltal under de 7 år, jag omnämnde, var 33,500,000 kilogram obränt kaffe. Under samma tid var importen av bränt kaffe i medeltal 137,000 kilogram. Det har således rakt ingen betydelse, och det är ju bättre, om den lilla arbetsförtjänst, som kan uppstå genom bränningen, tillfaller vårt land än om den går till utlandet.

Jag kan således icke finna annat än att vår framställning verkligen är mycket motiverad och säkerligen också av behovet påkallad. Dock kan jag icke undertrycka den meningen, att det skulle hava varit lyckligare och bättre, om bevillningsutskottet kunnat dröja med att avgiva förslag i den vägen till något senare på riksdagen, då det hade varit klarare och tydligare än nu, vilka luckor i budgeten som skulle behöva fyllas. För min del befarar jag — och jag tror med ganska goda skäl — att sådana luckor skola komma att visa sig. Jag vill därvidlag endast erinra om huruledes, tväremot vad man antog vid bestämmandet av anslagsbeloppen till dyrtidstilläggen, nämligen att prisindexen skulle så småningom gå ner, denna har i stället på den senare tiden visat en tendens att gå upp. Detta kommer med all säkerhet att utöva ett ganska stort inflytande på de verkliga utgifterna för dyrtidstilläggen under detta år, även om man icke omlägger dessa dyrtidstillägg på något annat sätt än vad som i den kungl. propositionen är föreslaget. Nu må jag dock för min del säga, att jag tror,

att det finnes mycket goda skäl för en ytterligare ändring och höjning av dessa dyrtidstillägg på åtskilliga händer, ja kanske rentav utöver hela linjen. Om så är fallet, kommer det utan allt tvivel att behövas en mycket stor summa för att fylla den brist, som eljest skulle kunna uppstå; och jag måste på det allra allvarligaste varna för en tanke på att kunna fylla denna brist genom en ytterligare ökad direkt beskattning, som är ungefärligen detsamma som att leka blindbock med de verkliga förhållandena och som, efter vad jag nyss visat, innebär i realiteten större fara för levnadskostnadernas ökning även för de klasser, som man särskilt velat ömna för genom att icke vara med om en ökad kaffetull. Jag tror, att förhållandena kunna bli sådana, att riksdagen kommer att ångra sig ganska grymt att i förtid hava för sig avskurit möjligheten till att tillgripa en beskattning av denna beskaffenhet vid en tidpunkt, som jag föreställer mig skola inom riksdagen befinnas vara sådan, att den sammanfaller med den tidpunkt, som bevillningsutskottet här har förklarat vara den riktiga för att kunna tänka på en indirekt beskattning i stället för en direkt beskattning.

*Om höjning
av tullsatserna
på kaffe.
(Fort.)*

Övertygad som jag är om nödvändigheten under alla förhållanden av införandet av indirekt beskattning i högre mån, än vad som under senare tider varit fallet, och särskilt med tanke på att situationen utan allt tvivel kommer att bli sådan, att en dylik indirekt beskattning kommer att behövas under denna riksdag, yrkar jag på det livligaste bifall till motionen och avslag på utskottets hemställan.

Herr Wijk: Herr talman, mina herrar! Jag har på grund av en tillfällighet icke kommit att deltaga i behandlingen av detta ärende inom utskottet, men då jag i mitt första anförande i dag antydde, att jag i fråga om finansstullar icke i alla avseenden delade den mening, som framkommit i utskottsutlåtandet, vill jag begagna tillfället att vid denna punkt säga några ord om min ställning till dem.

Det är ju givet, att från rent principiell och teoretisk synpunkt är den direkta beskattningen den, som är den rationella och som låter sig logiskt bäst försvara. Den indirekta beskattningen lider från denna synpunkt av ganska stora brister. Men det finns dock skillnad mellan teori och praktik, och i praktiken visar det sig, att ett enbart litande till den direkta beskattningen icke är möjligt, åtminstone är detta den erfarenhet som både Sverige och andra stater hittills gjort. De förhållanden, under vilka vi alltjämt leva, göra det nödvändigt för oss att lita även till den indirekta beskattningen. Vi göra det ju också i mycket hög grad, och jag föreställer mig, att även de mest entusiastiska anhängarna av direkt beskattning skulle bli rätt betänksamma, om de skulle lägga sig det problemet före, att med en direkt beskattning ersätta de betydliga poster, som för närvarande ingå i budgeten genom den indirekta beskattningen.

Det har i en eller kanske ett par av de motioner, som behandlas i detta bevillningsutskottsbetänkande framhållits, att man borde försöka återgå till den proportion mellan direkt och indirekt beskattning.

*Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.
(Forte.)*

som före krigets inträdande var gällande. Jag kan för min del icke acceptera en så rent mekanisk och föga teoretiskt grundad uppdelning mellan direkt och indirekt beskattning. Den proportion, som funnits, har naturligtvis i mycket hög grad berott på tillfälligheter, som efter min mening icke kunna göras normgivande för framtiden. Men däremot är jag övertygad om att den skatteökning, som vi för närvarande hava varit tvungna att underkasta oss och som ytterligare förestår, icke enbart kan täckas på direkt väg. Det är visserligen sant, att de indirekta skatterna i vissa avseenden vuxit även under denna tid. Jag behöver bara påminna t. ex. om tobaksbeskattningens stora avkastning. Men proportionen börjar i alla fall förskjutas i mycket hög grad, och känslan av den tyngd, som åstadkommes genom den direkta beskattningen, blir allt mer och mer märkbar och kommer enligt min mening att medföra olägenheter av ganska allvarlig art. Man kan därför icke bortse från nödvändigheten att söka efter nya källor även för den indirekta beskattningen.

Bland de objekt, som denna erbjuder, äro ju de flesta redan i ganska hög grad utnyttjade. En del återstående i form av höjda lyxtullar och dylikt äro föga givande. En inkomstkälla, som ligger nära till hands är däremot utan tvivel den, som behandlas i denna motion. Det är ju en sak, som kan vara beklaglig men som icke dess mindre är sann, att de mest givande indirekta skatteobjekten äro sådana, som användas icke av ett litet privilegierat fåtal inom folket utan av folkets breda lager. Det är där som verkligen en källa finnes, som kan giva något. Jag vill därför hava sagt ifrån, att ifall utskottsutlåtandet i denna punkt kan uppfattas såsom ett rent principiellt avståndstagande från en ökad kaffetull, kan jag i detta avseende icke dela utskottets uppfattning. Jag anser, att även på den punkten bliva vi snart nog tvungna att tillgripa en ökad beskattning, och detta tror jag verkligen att man kan göra utan alltför stor smärta, därför att man utan att alltför väsentligt höja den nuvarande kaffetullen verkligen kan åstadkomma rätt betydande belopp. Det som här föreslagits från motionärernas sida är emellertid en höjning av denna tull, som förefaller mig vara större, än vad som kan vara motiverat av de förhållandenvarande förhållandena. Det är inte mindre än en sexdubbling av nuvarande tullsats. Om motionen hade gått i den riktningen, att däri hade begärts en höjning, som motsvarade penningvärdets fall, d. v. s. en tull av ungefär 35 å 40 öre, och jag hade haft tillfälle att deltaga i ärendets behandling, håller jag för ganska visst, att jag sett mig tvungen att förorda en sådan begäran. Den, som nu föreligger känner jag mig icke lika säker om att kunna förorda.

Med uttalandet av den principiella ståndpunkt, som jag här velat göra gällande, får jag för min del yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Nilsson, Gustaf: Jag skall vid denna sena timme inte länge taga herrarnas uppmärksamhet i anspråk, utan endast yttra några få ord.

Som bekant har denna motion varit föremål även föregående år för riksdagens behandling, ehuru visserligen icke i samma form, och efter gemensam votering beslöt riksdagen då avslå densamma.

*Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.
(Forts.)*

Om bevillningsutskottet skulle ha tillmötesgått motionärernas framställning och föreslagit ett tullskydd av ifrågavarande beskaffenhet, förefaller det mig, som om bevillningsutskottet bra illa skulle ha fattat sin uppgift. Det finnes här icke framlagda några bevis för nödvändigheten av denna tull, och även om så vore fallet, skulle det enligt mitt förmenande i alla fall vara oriktigt att ha ett högre tullskydd på kaffe, ty kaffet får man dock beteckna som en nödvändighetsvara, — visserligen en av de mindre viktiga. Efter min mening borde det över huvud taget icke finnas några tullar alls på sådana nödvändighetsvaror därför att de dock konsumeras av de stora breda lagren, d. v. s. den fattigare befolkningen, och jag tror inte det är riktigt att man på dessa konsumtionsvaror lägger dylika skatter, ty varje sådan skatt verkar ju i den riktning, att ju flera medlemmar det finnes i en familj, dess större skatt får familjen betala.

Jag förvånar mig över att den förste ärade talaren sökte göra gällande sådana egendomliga synpunkter på denna fråga som att, därför att riksdagen förut beslutat skattelindring för fattigt folk och små inkomsttagare, som inte ha råd att betala skatt, han nu ville kompensera detta på så sätt, att man nu skulle försöka taga igen det med en indirekt beskattning, så att dessa fattiga på denna väg skulle bli tvungna att betala sin tribut till staten i alla fall. Jag tror, att har man, såsom jag nyss nämnde, lindrat skattebördan för en och annan skattskyldig, är det ovärdigt för riksdagen att nu komma med en sådan motivering för denna tull som att även dessa fattiga skola bidra till staten och på det sättet ta tillbaka vad man förut givit.

Lika olämpligt är det att kombinera dessa 18 miljoner kronor, som man väntar i inkomst av denna tullförhöjning, med frågan om statstjänarnas dyrtidstillägg. Det förefaller mig, att det inte skulle vara trevligt för motionärerna i frågan om dyrtidstillägg, vare sig herr Clason eller andra, att veta, om det bleve någon förbättring i dyrtidstillägget för statstjänare, att detta skett tack vare höjda pris på kaffe. Jag tror inte, att man ute i landet skulle mottaga en sådan underrättelse särdeles gynnsamt, och jag tror inte, att statstjänarna själva skulle vara tillfredsställda därmed.

Då utskottet på denna punkt gått på samma väg som beträffande de övriga punkterna, nämligen att hänvisa frågan om finansutlärarna även i detta fall till den sittande tull- och traktatkommittén, finner jag det fullt naturligt, och jag tror, att första kammaren i kväll skulle illa fatta sin uppgift, ifall den bifölle motionärernas yrkande. Det förefinnes icke någon överhängande fara ur statsfinansiell synpunkt, åtminstone framgår det icke av statsverkspropositionen. Det är ju möjligt, att det så småningom kan uppstå finansiella svårigheter, men det beror på riksdagens sätt att bevilja anslag i olika avseenden. Men av statsverkspropositionen att döma tror jag inte man kan säga, att det förefinnes något absolut behov av att söka få in dessa 18 miljoner kronor på kaffe för att få det hela att gå ihop.

Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.

Jag ber nu, herr talman, då jag inte vill upptaga tiden längre, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

(Forts.)

Herr Rosén: Herr talman! Inledningsvis framhöll herr Swartz särskilt betydelsen för folkhälsan om kaffekonsumtionen kunde minskas.

Syftet med motionen har dock knappast varit detta. Motionärerna ha beräknat, att genom den höjda kaffetullen skulle vid oförminskad konsumtion omkring 21 miljoner kronor inflyta. De räkna dock ej med någon större konsumtionsminskning, än att den höjda tullen skulle tillföra statsverket en ökad inkomst av 18 å 19 miljoner kronor. Motionärerna medge, att kaffetullen mer än andra indirekta skatter drabbar den fattige mer än den rike. Men de påpeka också, att ett stort antal hårda skatter och avgifter tynga de mera burgna. Därför vill man vältra över en del av dessa skatter på de fattiga. De trösta sig med, och även andra, förmodar jag, att den höjda skatten inte blir så betungande. Men de upplysa, att tullförhöjningen per individ skulle uppgå till kronor 4:22 om året, det vill säga sitta ens 10 öre per vecka», som det heter. Antag, att en familj på 10 personer skulle drabbas av en sådan utgiftsökning. Det gör dock en ökad skatt till staten på 42 kronor och 20 öre om året. Då det gäller en fattig skogsarbetarfamilj med ett par tusen kronors inkomst skulle den skatt, som denna tullförhöjning komme att innebära, uppgå till icke mindre än 2 % av denna familjs hela inkomst. Jag undrar, om man under dylika omständigheter kan vidhålla, att en sådan skatteökning kan anses mindre betungande. Om det blir behov av ökade skatter, måste dessa nog tagas av de mera bärkraftiga och icke utav de minst bärkraftiga, och de minst bärkraftiga, det är de stora familjerna.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Rosling: Herr talman, mina herrar! Eburu tiden är långt framskriden, skall jag dock be att för några ögonblick få ta gäddkammararens uppmärksamhet i anspråk.

En av herrar motionärer anförde, att uttalandena på denna punkt i utskottsutlåtandet vore ganska bestickande och sålunda skulle kunna förmå utöva inverkan även på anhängarna av denna tull. Jag skall emellertid be att för min del få säga detsamma beträffande motionen och dess motivering: den låter verkligen ganska bestickande. Det framhålles där, att om man utgår ifrån priset på kaffe före kriget, jämfört med priset 1919, och haft värdetull, kommer man fram till att vi för närvarande skulle ha en kaffetull av 37,5 öre per kg., och det förslag motionen innehåller, skulle således i själva verket endast gå ut på en fördubbling av tullen. Om vi jämföra de siffror, som tullverkets statistiska kontor meddelar, kommer man emellertid till ett annat resultat. 1914 importerades cirka 30 miljoner kg. kaffe, närmare bestämt 29,180,957 kg. Genomsnittsvärdet per kg. av kaffet var då 1,16 kr., och tullen var 12 öre eller, räknat i procent å importpriset, 11,33 %. Jag vill inte trötta kammaren med för många

*Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.
(Forts.)*

siffror, men vill anföra, att 1919 importerades 38,983,459 kg. för en kostnad av 89,072,976 kronor. Vi erhålla alltså för detta år ett genomsnittsvärde av 2,28 kr. per kg. Medan tullens procenttal i förhållande till importpriset för 1914 utgjorde 11,33 %, utgör samma procenttal för 1919 5,26 %. Om det varit värdetull, skulle den, i stället för att, som motionärerna påstå, uppgå till 37,5 öre alltså endast utgöra 25,83 öre per kg. Sålunda innebär i realiteten den tullförhöjning motionärerna föreslå icke endast en fördubbling, utan en tredubbling av den nuvarande kaffetullen. Om man sålunda jämför de verkliga siffrorna med de av motionärerna anförda och räknar med att importören, då han ju måste erlægga tullen vid importen eller förtullningen, måste inräkna tullen i sina kalkyler och därpå pålägga vederbörlig avance för omkostnader och risken m. m., liksom detaljisten har att pålägga sin avance med hänsyn till sina omkostnader, och om man så beräknar, att distributionskostnaderna för kaffet — som nog får räknas — uppgå till cirka 8 % för engrossisten och till cirka 15 % för detaljisten, äro vi uppe i en distributionskostnad av cirka 18 öre per kg. såsom tillägg till dessa 75 öre, och följaktligen blir för konsumenterna, för den händelse riksdagen skulle antaga detta förslag om höjd kaffetull den verkliga tullkostnaden 93 öre per kg. i stället för den av motionärerna angivna 75 öre.

Jag vill icke trötta kammaren med flera detaljsiffror, utan skall endast göra ett litet sammandrag. För statsverket beräknas tullförhöjningen inbringa, som vi förut hört, en merinkomst av 18 å 19 miljoner kronor. Inkomsten på den nuvarande tullen uppgår till ungefär 3,600,000. Sålunda skulle statsverket i fortsättningen ha att påräkna en inkomst av ungefär 22,500,000 kronor, om man går ut ifrån en normal importsiffra av 30 miljoner kg. per år. Konsumenterna skulle då få betala i distributionskostnader cirka 18 öre per kg., d. v. s. sammanlagt 5,400,000 kronor. Det blir en ganska dyrbar distribution som konsumenterna måste betala, för att statsverket skall få in dessa 22,500,000 kronor. För konsumenternas del uppställer sig alltså frågan, huruvida denna indirekta beskattning kan vara någonting att reflektera på. Det är icke, som man gjort i motionen, riktigt att beräkna konsumenternas merutgifter genom en förhöjning av tullen endast med den förhöjda tullsatsen. Det är även en rätt bestickande framställning, då motionärerna beräkna, att denna tullförhöjning endast skulle medföra en årlig merutgift av 4,22 kr. per individ för dem, som fortfarande skulle använda denna artikel. Om vi räkna med det antal kaffekonsumerande medborgare, som motionärerna anföra, skulle merutgiften per individ genom tullhöjningen icke bliva endast kr. 4,22 utan gå upp till 5,25 kronor, och när det gäller större familjer, blir ju summan ganska betungande.

Alla skäl tala sålunda för att man bör behandla denna stora konsumtionsskatt mycket försiktigt, och jag hoppas också, att utskottets förslag på denna punkt skall vinna kammarens bifall.

Herr talman! Jag skall be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.
(Forts.)

Friherre Fleming: Herr greve och talman! En ledamot av bevillningsutskottet yttrade nyss, att han ansåg, att bevillningsutskottet skulle illa ha fyllt sin plikt, om det yrkat bifall till denna motion. Jag är utav en helt annan mening, och jag har även inom utskottet yrkat på att frågan icke skulle tagas upp nu utan i ett senare sammanhang. Bevillningsutskottets uppgift och skyldighet är nämligen, att »förslagsvis beräkna inkomsterna av de särskilda bevillningarna, och att, sedan statsverkets behov blivit utredda och bestämda, opåmint föreslå sättet för bevillingens ökande om det erfordras». Jag kan sålunda inte finna annat än att det varit mycket olämpligt av bevillningsutskottet att nu komma fram med detta, ty därigenom har det avskurit sig från möjligheten att, såsom en föregående ärad talare framhållit, ifall det verkligen kommer att visa sig behov därav, på andra vägar fylla statskassans behov än på den direkta beskattningens väg.

Nu har ju redan andra kammaren fattat sitt beslut, så att det skulle ju icke leda till något resultat att nu yrka återremiss. Annars skulle jag gärna ha gjort det.

Emellertid vill jag beträffande den siste ärade talarens anförande säga, medan jag har ordet, att det förefaller mig litet besynnerligt. Jag tyckte nästan, att det innebar mera ett pläderande för mellanhändernas vinster än för någonting annat. Jag tycker åtminstone, att de kooperativa föreningarna, som ju sträva efter att borteliminera mellanhänderna, borde uppträda och försöka, vilken tullsats man än åsätter, förhindra att vinsterna falla på dessa mellanhänder.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Herr Trygger: Herr greve och talman! Jag har i själva verket icke något att tillägga till vad herr Swartz yttrade. Enligt min åsikt har han anført allt väsentligt, som kan anföras till förmån för denna sak, icke minst från skattesympunkt. Men jag vill dock fästa uppmärksamheten på hur jag ser frågan. Jag anser, att en förhöjd kaffetull skulle medföra en minskad import utav kaffe, därmed också minskad betalning till utlandet, en minskad konsumtion, och det belopp, som uttoges i tull och komme staten till godo, skulle konsumenterna i själva verket kunna spara genom att de konsumerade mindre kaffe än förut. För min del kan jag icke finna annat än att detta i alla avseenden skulle vara fördelaktigt. Här ha vi i dag beslutat att upphäva riksbankens skyldighet att, på sätt som är föreskrivet i regeringsformen, inlösa sina sedlar med guld, och många ha såsom skäl härför åberopat, att riksbanken måste ha vårt guld för att kunna betala till utlandet de belopp, varmed vår import överstiger vår export. Det synes mig då egendomligt, att man icke med avseende på en artikel, som otvivelaktigt är en lyxartikel, försöker att minska importen för att sålunda få mindre betalningsskyldighet i förhållande till utlandet.

Jag sade, att kaffet är en lyxartikel. Ja, ett verkligen måttligt bruk av kaffe kan visserligen icke anses vara någon avsevärd lyx, men så som kaffe drickes här i landet, måste man säga, att en stor

del av konsumtionen är en verklig lyxkonsumtion. Om nu som jag tror, en skatt som den föreslagna skulle verka en minskning av importen, vore den i det avseende jag nämnde synnerligen förmånlig och den som betalar denna skatt kan, såsom jag påpekade, mycket lätt taga igen skattentgiften genom att konsumera så mycket mindre kaffe.

*Om höjning
af tullsatserna
å kaffe.
(Forts.)*

Vidare vill jag erinra om, att vi under kristiden erfarit, att man kan ersätta kaffe i ganska väsentlig grad med surrogat. För min personliga del vande jag mig under kristiden vid att använda surrogat till kaffe. Jag fortsätter med det fortfarande och befinner mig utomordentligt väl därav. Det skulle verkligen innebära en minskning, och icke så obetydlig, i kaffeåtgången, om man allmänt använde surrogat, och jag tror, att ingen skulle taga någon skada av att göra detta.

Man har gjort gällande, att denna tullsats är så hög och att vi borde ha föreslagit en lägre tullsats. När vi föreslogo förra året en tull av 30 öre, sade man: »Hade ni föreslagit en högre tullsats, så att det verkligen hade blivit några inkomster för staten, då skulle man ha kunnat reflektera på att vara med, men med en så liten höjning blir det ingen inkomst för statskassan. Det blir bara trassel av det.» Nu ha vi föreslagit en tull av 75 öre, men då säger man sig icke kunna vara med, därför att tullsatsen är för hög, men man skulle möjligen ha kunnat gå med, om vi föreslagit en något lägre tullsats.

Hela saken är nog, såvitt jag förstår, den, att de, som opponera sig, äro sådana, som öfver huvud taget äro fiender till varje indirekt beskattning, det må vara på lyxartiklar eller annat, som träffar den stora allmänheten.

Jag ber att få yrka bifall till motionen.

Friherre Fleming: Jag ber om ursäkt för att jag lämnade en felaktig uppgift nys. då jag sade, att saken var avgjord i andra kammaren — jag hade fått den uppgiften, men den är felaktig. Under sådana förhållanden står det mig ännu fritt att försöka det medel jag nämnde för att få frågan uppskjuten till en senare tidpunkt, då man kan överblicka läget bättre.

Jag ber därför att få återtaga mitt förra yrkande och nu yrka återremiss till utskottet.

Herr Nilson, Karl August: Det var den ärade motionärens sista ord, som uppkallade mig, då han tog för givet, att de, som biträtt utskottets hemställan i denna punkt, äro sådana, som icke önska någon tull ens på lyxvaror. Jag vill betyga för den ärade talarren, att detta är ett fullständigt misstag. Så ligger icke saken. Jag hör till dem, som äro vänner av en mycket stark tullbeläggning på lyxvaror, och när den stunden är inne, att vi kunna votera därom efter lämplig utredning, skall jag be att få anmäla mig såsom anhängare av den tullförhöjningen. Men här är icke fråga om en lyxartikel, såvitt jag förstår, utan här är fråga om en artikel, som har blivit en för den stora allmänheten nödvändig vara. Saken ligger tämligen en-

*Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.
(Forts.)*

kelt till, om vi försöka sätta oss in i den. Herr Trygger ansåg, att genom en tullförhöjning skulle importen minskas, d. v. s. förbrukningen minskas. Men för närvarande kostar ett kilogram rostat kaffe i minuthandel cirka 5 kronor — priset varierar ju mellan 4:50 och 5:50, alltså kan man säga i genomsnitt cirka 5 kronor. Det är ju en så betydande höjning mot förutvarande pris, att man skulle kunna tänka sig, att detta skulle ha verkat en minskning av import och konsumtion. Jag tror emellertid inte man kan säga, att någon minskning ägt rum, utan i stället har konsumtionen hållit sig fullkomligt uppe och importen har kanske till och med av en del skäl rätt väsentligt ökats. Men när ett kilogram kaffe redan kostar fem kronor, hemställer jag till herrarna, huruvida det verkligen kan vara rimligt att lägga på en krona och 25 öre till, som det här är fråga om, när det gäller rostat kaffe, och sålunda höja priset till över 6 kronor pr kg. Jag finner, att bara denna synpunkt talar bestämt för att tiden icke nu kan vara inne, när sådana pris råda på denna vara, att fördyra den med en så väsentlig tullsats, som här är ifrågasatt.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr B j ö r n s s o n: Herr talman, mina herrar! De synpunkter, som föranlett friherre Fleming att föreslå uppskov med behandlingen av denna fråga till en senare tidpunkt, hava ingalunda varit främmande för utskottet under dess behandling av densamma. Men man har utgått ifrån den tankegången, att en kaffetull icke kan vara lämplig såsom reserv vid den slutliga regleringen av inkomststaten, ty man kan icke gärna tänka sig en kaffetull så avpassad, att den fyller växlande behov. Vidare har man haft grundad anledning att misstänka, att ett uppskjutande av beslutet i denna fråga skulle kunna föranleda spekulation i kaffe. Det konstaterades, då denna fråga först togs upp till behandling i utskottet, att kaffet steg rätt avsevärt i pris, och man ansåg, att detta till någon del kunde förklaras av en förhoppning hos importörerna om ökad kaffetull. Nu kan man visserligen häromet invända, att vi senare komma till en motion, i vilken motionären hemställer om åtgärder, som i viss mån skulle kompensera denna svaghet, genom efterförtullning av större lager. Men erfarenheten har visat, att en sådan efterförtullning icke är lika lätt att genomföra i verkligheten, som det ser ut på papperet. Det var av den anledningen, att man icke ville giva något direkt stöd åt förhoppningar om en ökad kaffetull, som skulle kunna utnyttjas i spekulations-syfte, som man beslöt sig för att så snart som möjligt taga ställning till frågan. Och då man av skäl, som jag med hänsyn till den långt framskridna tiden icke finner anledning att nu närmare utveckla, resonerade på ett annat sätt än ett par föregående ärade talare beträffande möjligheten att på indirekt beskattningsväg fylla behovet av statsinkomster, kom man till det resultatet, att frågan om kaffetullens höjning borde snarast möjligt av riksdagen avgöras.

Under återopande av vad jag nu anfört ber jag att få yrka bi-

fäll till utskottets förslag och således avslag å det av friherre Fleming framställda förslaget om återremiss.

*Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.
(Forts.)*

Herr vice talmannen: Herr talman, mina herrar! Jag får uppriktigt bekänna, att jag icke hyser några principiella betänkligheter mot en höjning av kaffetullen, och jag vill tillika nämna att jag förra året röstade för en sådan höjning. Emellertid har jag i år varit mycket tveksam inför den stora förhöjning, som motionärernas förslag innebär. Men å andra sidan är det omständigheter, som även herr Swartz påpekat, vilka gjort mig särdeles benägen för att på den na linje kunna åstadkomma några inkomster. För den som har att i första hand behandla statens tjänstemäns dyrtidstillägg framställer sig frågan: huru skall man i närvarande stund kunna motstå alla de krav, som från olika håll, i motioner och petitioner, framställas om höjning av dessa dyrtidstillägg i år, för vilka krav kanske i och för sig finns något berättigande? Men när man icke ser någon utväg att i budgeten skaffa rum för sådana ökade dyrtidstillägg, framstår det helt naturligt för mig, att vi här ha ett tillfälle att kunna få ett bidrag till en sådan ökning. Jag anser icke, att kaffetullen skall, såsom den siste ärade talaren sade, utgöra en sista ressort, som skall liksom jämna ut inkomster och utgifter. Men det kan väl icke nekas till, att när man står inför det faktum, att man å ena sidan gärna skulle vilja göra någonting för statens tjänstemän och å den andra sidan icke ser någon utväg att skaffa rum på budgeten för deras krav, helt naturligt den utvägen framställer sig, åtminstone är detta fallet med mig, att här möjligen finnes någonting, där man kunde få ett sådant bidrag. Jag tror därför, att det är klokt att följa det av friherre Fleming framställda förslaget och återremittera ärendet i denna punkt till utskottet för att senare komma under behandling här i kammaren.

Nu har den siste ärade talaren visserligen häremot invänt, att han ansåg, att detta skulle lända till att lämna fritt spelrum åt spekulation i kaffe, men i nästa punkt förekommer ju en motion, som såvitt jag förstår, i fall vi nu följa motionärernas förslag här, skulle lägga ett band på spekulatiönen eller åtminstone förekomma, att denna spekulatiönen komme att medföra de följder, som den siste ärade talaren omnämnde.

Jag ber alltså att för min del få förena mig i det yrkande, som framställt av friherre Fleming.

Herr Swartz: Herr talman! Då det yrkande, som framställt av friherre Fleming och som fått understöd av vice talmannen, stämmer med den uppfattning, som jag gav uttryck åt å motionärernas vägnar, att nämligen denna sak egentligen icke borde avgöras förrän längre fram under riksdagen, ber jag att få återtaga mitt yrkande om bifall till motionen och förena mig i yrkandet om återremiss.

Herr Trygger: Herr talman! Jag skall likaledes be att få förena mig i yrkandet om återremiss.

Om höjning
av tullsatserna
å kaffe.
(Forts.)

Herr Nilsson, Gustaf: Då jag icke anser det vara lämpligt att här upptaga frågan om, på vilket sätt man skall kunna bereda ökade dyrtidstillägg åt statens tjänstemän och sätta denna fråga i samband med frågan om kaffetull samt då jag vidare anser att det ur statsfinansiell synpunkt vore synnerligen skadligt om importörerna genom ett uppskov med riksdagens beslut i frågan kanske finge ett par månader på sig till spekulation, ber jag att få yrka avslag å hemställan om återremiss.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen jämlikt föreliggande yrkanden gjorde propositioner, först på bifall till vad utskottet i den under behandling varande punkten hemställt samt vidare därpå att punkten skulle visas åter till utskottet; och förklarade herr talmannen, efter att hava upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna denna proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav uppsattes, justerades och anslags en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 11 punkten 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, visas punkten åter till utskottet.

Vid slutet av den häröver anställda omröstningen befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 41;

Nej — 28.

Punkterna 8 och 9.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Om höjning
av s. k.
finansstullar.

Punkten 10.

I en inom första kammaren av herr Trygger m. fl. väckt motion, nr 110, hade föreslagits, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning beträffande tillfällig höjning av s. k. finansstullar samt om framläggande, såvitt möjligt redan för innevarande års riksdag, av de förslag, som kunde av utredningen föranledas.

Utskottet hade i punkten 10 hemställt, att motionen I: 110 av herr Trygger m. fl., om åvägabringande av utredning och förslag rörande tillfällig höjning av s. k. finansstullar, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Enligt en vid denna punkt avgiven reservation hade herrar *Röing* och *Wijk* ansett, att utskottets yttrande bort hava viss ändrad avfattning och att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av motionen nr 110 i första kammaren av herr Trygger m. fl., i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning beträffande de enligt gällande tulltaxa utgående tullar, vilka kunde anses äga uteslutande statsfinansiell betydelse, och därvid särskilt låta undersöka, ej mindre huru dessa finansstullar inverkade på levnadskostnaderna för ekonomiskt olika ställda samhällsgrupper, än även huruvida och i vilken mån den inkomst-källa, som finansstullarna erbjöde, kunde i ökad utsträckning anlitas utan att andra berättigade intressen trädde för nära, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen snarast möjligt framlägga det förslag, som kunde ur utredningen framgå.

*Om höjningen
av s. k.
finansstullar.
(Forts.)*

Herr *Wijk*: Herr vice talman! Fastän tiden är långt framskriden, anser jag mig ändock skyldig att i denna punkt säga några ord.

Det är få motioner bland dem som väckts vid detta års riksdag, som redan från första början berört mig så sympatiskt som förslaget att sätta importförbud med licensgivning å lyxvaror. Tanken att förbättra handelsbalansen genom ett så enkelt medel, ligger synnerligen nära till hands. På skäl, som jag icke nu skall anföra, har jag visserligen icke ansett mig kunna vara med om en så drastisk åtgärd, men den punkt, som nu är föredragen, berör i alla fall åtminstone i någon mån samma ämne. Det är här fråga om en starkare tullsats på lyxvaror och umbärliga varor, som, även om den icke skulle helt förhindra importen av sådana varor, utan endast i någon ringa mån förminska densamma, i alla fall skulle tjäna till någon förbättring av handelsbalansen och samtidigt kunna bereda staten ökade tullinkomster.

Inom utskottet har funnits sympatier för bifall till en sådan skrivelse, som innefattas i den av herr *Röing* och mig avgivna reservationen. Emellertid lyckades vi icke vinna utskottets bifall härtill, och vår mening har således endast kommit fram reservationsvis på sätt som skett. Reservationen har möjligen blivit något färgad till sitt innehåll eller sin formulering genom de ingående försök, som gjorts att på denna väg vinna en gemensam linje för utskottets beslut. Men avsikten med densamma har i alla fall icke varit, att den skall rinna ut i en alltför vidlyftig och tidsödande undersökning, utan vi hava hoppats, att en tämligen snabb utredning i detta ärende skall kunna vinnas, så att förslag från Kungl. Maj:t utan alltför stort dröjsmål skulle kunna framställas.

Med dessa korta ord till motivering skall jag herr talman, be att få yrka bifall till den av herr *Röing* och mig vid punkten fogade reservationen.

Herr *Swartz*: Ja, herr talman, jag skall icke vidare ingå på behovet av en utredning angående finansstullar, ty detta behov

Om höjning
av s. k.
finanstullar.
(Forts.)

har jag i mitt föregående anförande framhållit. Det vill också synas, som om utskottet icke ville förneka nödvändigheten eller åtminstone önskvärdheten av en sådan utredning, men det oaktat avstyrker utskottet det förslag, som motionärerna här kommit med, och utskottet har för detta sitt avslag anført egentligen tre skäl. Det första är att tull- och traktatkommittén kommer att göra en utredning av denna beskaffenhet, det andra är att ett utbrytande av frågan om finanstullar skulle förrycka och fördröja kommitténs arbete, och det tredje är, att det tillhör Kungl. Maj:t att framlägga förslag om eventuella indirekta beskattningsåtgärder.

Jag skall nu be att beträffande dessa punkter få göra en del anmärkningar. Vad då den första punkten beträffar, att tull- och traktatkommitténs uppdrag skulle överflödigsgöra en utredning av den beskaffenhet vi ifrågasätta, kan man ha olika meningar om, vad tull- och traktatkommitténs uppdrag egentligen omfattar. Det är visserligen sant, att det bevillningstuskott som vid 1918 års riksdag föreslog en skrivelse till Kungl. Maj:t i denna fråga, vilken skrivelse antogs av andra kammaren och avslogs av första kammaren, talar om, att hänsyn vid denna utredning bör tagas lika mycket till produktionens som till konsumenternas berättigade intressen samt att systemets såväl handelspolitiska som statsfinansiella betydelse måste beaktas. Redan detta uttryck, »systemet», tyder icke på att det egentligen var fråga om finanstullar, utan om tullar som höra till det protektionistiska systemet; och ävenså tyda ordalagen här på, att hänsyn skulle tagas till såväl producenternas som konsumenternas intressen, vilket väl närmast hänför sig till verkan av skyddstullar. Jag finner ett ytterligare stöd för denna uppfattning i det som departementschefen sagt angående denna utredning. Han betecknar »den ifrågavarande uppgiften vara att överväga, huruvida den utveckling av landets näringsliv, såväl på det industriella området som inom jordbruket, vilken föranletts av det rådande tullsystemet, varit till övervägande gagn eller nackdel, ävensom att söka fastställa, i vad mån en ändrad tullpolitik kunde anses vara för den närmaste framtiden nationalekonomiskt fördelaktig».

Jag tror, att man får pressa detta uttryck ganska mycket för att i det få in frågan om utredning om finanstullar. Det vill också synas mig, som om det inom utskottet rått olika meningar om, huruvida verkliga tull- och traktatkommittén har en sådan uppgift, och detta framgår också av vad som i det avseendet framförts i herrar Röings och Wijks samt i herr Heymans reservationer. I vilket fall som helst måste man erkänna, att skyddstullarna huvudsakligen äro avsedda för kommitténs handläggning, och under sådana förhållanden kan det ju icke skada, att man särskilt understryker nödvändigheten av, att även finanstullarna ägnas särskild uppmärksamhet.

Sedan kommer det andra skälet för utskottets avstyrkande, nämligen att ett utbrytande av frågan om finanstullarna skulle förrycka och fördröja kommitténs arbete. Ja, det må vara, men jag får säga, att motionärerna icke tänkt sig, att det skulle vara nödvändigt, att

tull- och traktatkommittén gör denna utredning, utan den kunde anförtros åt andra personer, emedan sammanhanget mellan en sådan utredning och den, som anförtros åt tull- och traktatkommittén icke är ovillkorlig, och det har ju särskilt understrukits i vår motion, att vi begära skyndsamt utredning samt förslag om möjligt redan vid denna riksdag.

*Om höjning
av s. k.
finansstullar.
(Forts.)*

Det sista skälet för utskottets avstyrkande av vår motion är, att det tillhör Kungl. Maj:t att framlägga förslag till eventuella indirekta beskattningsåtgärder. Men detta kan väl icke utgöra något hinder för riksdagen att hemställa om utredning, huruvida Kungl. Maj:t finner lämpligt att framlägga ett sådant förslag. Ty det är just vad motionärerna tänkt sig, att Kungl. Maj:t skulle framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Då jag för min del icke kan finna, att utskottet på något vis bemött vad som av motionärerna blivit anfört, och då däremot från alla håll blivit erkänt önskvärdheten av en utredning av dessa förhållanden så snart som möjligt, ber jag att få yrka bifall till den av herrar Trygger, Ollas Ericsson och mig avgivna motionen.

Herr Björnsson: Det är alldeles riktigt som den föregående ärade talaren framhållit, att på denna punkt olika meningar inom utskottet gjort sig gällande beträffande frågan, huruvida denna motion behandlar ett ämne, som enligt den nu arbetande tull- och traktatkommitténs mandat bör av denna kommitté upptagas till behandling eller icke. Men av de undersökningar, som vi kunnat göra och den tolkning av vederbörande handlingar, som kunnat vinnas har det synts oss otvetydigt framgå, att tull- och traktatkommittén icke kan underlåta att behandla även de så kallade finansstullarna.

Jag vill då från början säga, att om man med finansstullar menar icke tullar på förnödenhetsvaror, utan lyxtullar i egentlig mening, har jag ej något principiellt att invända mot dylika. Jag tycker tvärtom, att finansstullar av detta slag äro synnerligen goda medel att skaffa staten inkomster. Men då kammaren nu redan har fattat ståndpunkt beträffande en av de allra viktigaste finansstullar, som från denna synpunkt möjligtvis kunna komma ifråga, nämligen kaffetullen, återstå icke så värst många. Det återstår tull på vissa spritvaror, på tobak och på sådana varor som siden o. s. v. Om man då ser på tullen på spritvaror, vin och likör, kan det ej förnekas, att dessa tullar äro till viss grad av ömtålig karaktär på grund av gällande traktatavtal. Om man ser på sådana varor som siden, måste det medges, att dessa icke spela så värst stor roll, och vidare förhåller det sig ju så, att siden under någon tid tyvärr måst användas som surrogat för ylletyg. Priset på siden har sålunda i någon mån verkat prisreglerande på yllevaror. Således synes ej ännu tidpunkten vara inne att försöka taga ut någon större tull av sidenvaror i syfte att därmed drabba de mera förmögna eller bärkraftiga i samhället. Återstår tullen på tobak. Som tobaksskatten nu är organiserad, är det säkert möjligt att bekvämare få in ökade statsinkomster från konsumtionen

*Om höjning
av s. k.
inanstullar.*
(Forts.)

av denna vara annorledes än genom tull och jag vill i förbigående nämna, att det enligt min mening icke kan vara så farligt, om man ökar statsinkomsten av tobak en smula, ty tobaksvaror ha icke, tack vare monopolet — det låter kanske illa i somligas öron — under kristiden stigit lika högt som andra varor i genomsnitt. Således anser jag mig med denna kortfattade utredning hava visat, att de tullar, man kan räkna till finanstullarna, efter det beslut vi fattat om kaffetullen, äro relativt obetydliga.

Vidare måste hänsyn tagas till frågans betydelse för de handelspolitiska underhandlingarna med främmande makter, och slutligen har man anfört ännu ett skäl, ävenom det ej är så tungt vägande, nämligen att densamma har en viss betydelse för det skandinaviska samarbetet. Det kan icke vara lämpligt, att finanstullarna på lyxvaror äro alltför olika i de skandinaviska länderna. Då frestas ju en hel del personer, särskilt de som bo i gränstrakterna, till smuggling.

Under sådana förhållanden finner jag rimligt, att dessa tullar måste behandlas av tull- och traktatkommittén, och att det icke, som en av de ärade motionärerna framhöll, kan vara önskvärt att ha en särskild kommitté för denna tullfråga. Men om frågan sålunda faller under tull- och traktatkommitténs behandling, och man här i motionen begär skyndsamt utredning, synes det, som om det skäl, som i utskottsbetänkandet anförts, nämligen att man kan befara, att tull- och traktatkommitténs arbete därigenom skulle förryckas, vore fullt bärande.

På de skäl jag anfört yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Herr Möller: Då jag varit den, som inom utskottet drivit den uppfattningen, att det här uppdraget ingick i tull- och traktatkommitténs uppgift, har jag tillåtit mig begära ordet. För min del är jag nämligen absolut övertygad, att tull- och traktatkommittén ej kan fullgöra sin uppgift, om den ej tager upp denna sak till prövning. Hur skall det vara möjligt för en kommitté, som bl. a. skall underkasta vårt traktatväsen granskning och undersökning, att ej taga hänsyn till vintullen t. ex.? Hur skall det vara möjligt för en kommitté, även om den skulle bara äga att behandla skyddstullsystemet, att ej taga hänsyn till en sådan faktor, som att en ökad sidentull blir en större skyddstull för ylle? Det sker ute i livet i alla fall sådana omkastningar i de ekonomiska förhållandena, att det som är en finansstull ena året faktiskt får verkningar som en skyddstull ett annat år. Det kan måhända även ske omkastningar i andra riktningar, och det finns under sådana omständigheter ingen möjlighet att, därför att det står i Kungl. Maj:ts skrivelse, att tull- och traktatkommittén skall undersöka »systemet», det skulle kunna innebära, att finanstullarna icke hängde samman med det övriga, utan naturligtvis ingå faktiskt även dessa tullar i hela vårt tullsystem.

Jag skall för övrigt ej uppehålla tiden. Jag vill bara påpeka.

*Om höjning
av s. k.
finanstullar.
(Forts.)*

att när herr Swartz t. ex. säger, att motionärerna hemställa till Kungl. Maj:t, att det skall utredas, »huruvida» sådana här ökade finanstullar skola införas, så står det icke alls så i klämman; det står, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning beträffande tillfällig höjning av de s. k. finanstullarna, och att man önskar få ett förslag redan till innevarande års riksdag. Det är uppenbarligen en order, om det bifalles av riksdagen. Icke kan Kungl. Maj:t på den formuleringen själv bestämma, huruvida någon ökning skall ske, utan regeringen har naturligtvis att tillsätta en ny kommitté, om den icke vill hänskjuta till tull- och traktat-kommittén ett uppdrag att söka höja finanstullarna, där så är möjligt.

Vad sedan den av herrar Röing och Wijk avgivna reservationen beträffar, är den något litet annorlunda lagd. Ingen kan ifrågasätta, att en utredning, så pass vidlyftig som den herrar Röing och Wijk föreslå, skulle vara slutförd under innevarande års riksdag eller medföra något förslag i år. Det skulle bli en utredning, som skall undersöka ej mindre, hur finanstullarna verka på levnadskostnaderna för ekonomiskt olika grupper, utan även, om de såsom inkomstkälla för staten kunna i högre grad än förut anlitas. Men det är uppenbart, att hela denna utsvängning av yrkandet dock i grund och botten blott är en insockring av det yrkande, som motionärerna ha framställt. Om riksdagen skulle bifalla detta förslag, vare sig det blir motionärernas eller reservanternas linje, följer Järav självklart och nödvändigt, att utredningen måste rycka finanstullarna ur det sammanhang med hela vårt tullsystem, som tull- och traktatkommittén skulle ge dem, och jag skulle för min del mycket beklaga, om riksdagen skulle gå till väga på det sättet. Jag tror, att den upgift, tull- och traktat-kommittén har, kommer att visa sig, när den blivit färdig, vara till gagn för hela vårt näringsliv, och jag kan ej neka till, att jag tycker, att man bör låta kommittén arbeta så mycket som möjligt i fred. Nu föreligger, jag vill upprepa det som jag sade i mina inledande ord i dag under debatten, icke det nödtvång, som skulle behöva föranleda riksdagen att taga ett initiativ här. Jag kan ej hjälpa, trots vad herr Swartz sagt, att nog är det riktigare, om Kungl. Maj:t ej ser sig i stånd att på den direkta beskattningens väg fylla det behov av inkomstskatt som staten har, att Kungl. Maj:t själv tager initiativ. Men Kungl. Maj:t behöver icke erhålla särskild uppmaning eller direktiv från riksdagen på den punkten, för så vitt nämligen icke riksdagen själv är övertygad, att den indirekta beskattningens väg i stort sett är riktigare, och det skulle jag knappast tro, att svenska riksdagen numera gör.

Herr Trygger: Herr greve och talman! För min del har jag mycket svårt att förstå den siste ärade talarens resonemang. Skulle man ställa så stora pretentioner som han på att alla de saker, som på något sätt hava sammanhang med varandra, skola

Om höjning
av s. k.
finansstullar.
(Forts.)

komma till samtidig utredning och utredning av samma kommitté, då skulle man tillsätta en enda jättekommitté, som i själva verket samlade alla uppgifter, som tarvade att lösas. Det finns naturligtvis möjlighet att begränsa sig och giva den ena kommittén ett uppdrag och en annan kommitté ett annat. Åtminstone så länge jag sysslat med ekonomiska frågor, har det alltid varit en för mig tydlig sak, att finansstullar och skyddstullar äro två alldeles skilda saker. De kunna mycket väl utredas av olika kommittéer, och skulle det i någon punkt krävas ett sammanförande och avvägande av resultaten, går det mycket lätt för sig att göra det utan att göra utredningen gemensam; den sker från alldeles skilda synpunkter.

Nu vill jag visst icke säga, att denna tull- och traktatkommitté ej också skulle kunna få denna uppgift. Jag vet icke vad det är för folk som sitta i den om de ha kompetens — därpå beror naturligtvis mycket — för särskilt denna fråga om finansstullar. Men även om vi verkligen antaga, att det i och för sig icke skulle vara något hinder för, att även denna fråga komme under tull- och traktatkommittén, vill jag dock framhålla, i likhet med vad herr Swartz påpekat, att det fordras skyndsamhet i fråga om finansstullarna, ty det gäller en fråga, som man ej kan dröja med, om saken över huvud skall medföra något nytta.

Herr Möller sade, att om Kungl. Maj:t finner sig behöva en ökad indirekt beskattning, kan Kungl. Maj:t taga initiativ. Ja, det kan Kungl. Maj:t göra, men vår uppfattning är den, att vi äro skyldiga att påpeka, att enligt vår mening man nu så snart som möjligt bör skrida till höjning av finansstullarna, dock efter föregående utredning.

Slutligen sade den ärade talaren, att om man skulle skriva nu, vare sig såsom vi föreslagit eller som reservanternas föreslagit, skulle man liksom ha uttalat, att vår beskattning borde i väsentlig grad vara indirekt, och detta skulle innebära ett övergivande av en enligt hans åsikt riktig uppfattning, nämligen att beskattningen borde vara företrädesvis direkt. I detta uttalande ligger, så vitt jag förstår, ett fullkomligt misstag från talarens sida. I den punkten har man i skrivelseförslaget ej uttalat sig alls. Man har endast sagt, att de finansstullar, som för närvarande finnas, på grund av bl. a. penningvärdets fall hava blivit alldeles för obetydliga, att det följaktligen har skett en rubbning i det system, som fanns förut, och att man icke, när man står inför den nuvarande tidens enormt ökade krav från statens sida, kan stanna vid den direkta beskattningen, utan att denna måste kompletteras med den indirekta.

Jag ber att få yrka bifall till motionen.

Överläggningen förklarades härmed slutad, varefter herr talmanen yttrade, att i avseende på nu föredragna punkt vore yrkat: 1:o) att utskottets hemställan skulle bifallas; 2:o) att kammaren skulle med avslag å utskottets hemställan antaga det förslag, som innefat-

tades i den av herrar Röing och Wijk vid punkten avgivna reservationen; samt 3:o) att den i punkten avsedda motionen skulle bifallas.

*Om höjning
av s. k.
finansstullar.
(Forts.)*

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden samt förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning varav och sedan till kontraproposition därvid antagits bifall till det under 2:o) här ovan upptagna yrkandet, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad bevillningsutskottet hemställt i sitt betänkande nr 11 punkten 10, röstar

Ja,

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, avslås utskottets hemställan och antages det förslag, som innefattas i den av herrar Röing och Wijk vid denna punkt avgivna reservationen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 39;

Nej — 18.

Punkten 11.

I motionerna nr 6 i första kammaren, av herr *Wohlin* m. fl., och nr 28 i andra kammaren, av herr *Olsson* i Kullenbergstorp m. fl., hade hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om omedelbart genomförande av en importreglering i form av importförbud med importlicensgivning och importlicensavgifter beträffande varor, fallande under efterföljande rubriknummer i den statistiska varuförteckningen, nämligen a) 8, 28, 36 B, 58 A och B, 66 A—C, 85, 93 A och B, 94, 99, 101, 106 A och B, (107 A), 107 A/B, (107 B), 106 $\frac{1}{2}$, 107 C, 109 B och C, 111, 113 A—C, 114 A, 117 A—C, 118 A—C, 119, 121 A och B, 123, 125, 127 A, 130 A, 137 A, 143, 145, 148 A och B, 156 B, 157, 164 A—F, 165, 166, 168 G, 180, 183 A—I, 191 A och B, 192 A—C, 193 A—C, 195 A och B, 196 A och B, 197 A—D, 214, 236 H och K, 249, 272, 291, 318 A, 323, 324, 325, 346, 348, 349 A och B, 351 A—C, 394, 395, 559, 566, 574, 579 B och C, 580 C, 581, 582 A—C, 601, 602 A—C, 614, 618, 619, 620, 643 A, 680, 703 A, 704 A, 721 B, 845, 858, 871 C, 956, 1098 G, 1116, 1221 B, 1223, 1224, 1270, 1271, 1272, 1274, 1275, 1276, 1277 A—F, 1278, 1285, 1297, 1298, 1300 A—F, 1302, 1318,

Om importförbud m. m. beträffande vissa varor.

Om importförbud m. m. beträffande vissa varor.

(Forts.,

1319 — alla dessa varor här klassificerade såsom 'umbärliga, ehuru jämförelsevis allmänt förbrukade varor' — samt vidare b) 10, 20, 29 A och B, 30, 37, 44, 45, 46, 63 B, 64 G, 65, 66 D, 124, 128 A och B, 131, 133 A—D, 144 A och B 149 A, 184 B—D, 185 A—D, 187 A—F, 188 A och B, 202, 207 B, 212, 225, 227, 229, 285, 289, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 333, 338 D, 354, 361, 362, 363 A och B, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373 B och C, 410, 467, 532, 544, 549, 552 A och B, 558, 561, 564, 572, 578, 579 A, 580 A och B, 583, 585, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 617, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 669, 670, 671, 702, 965, 969, 975, 977, 1089 H—K, 1221 A, 1222 A, 1225, 1241, 1273, 1291, 1301, 1314, 1322 — alla dessa varor här klassificerade såsom 'lyxxvaror'.

Utskottet hade i nu föredragna punkt hemställt, att motionen I: 6 av herr Wohlin m. fl., angående importförbud med importlicensgivning och importlicensavgifter beträffande vissa varor, samt den härmed väsentligen likalydande motionen II: 28 av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Vid denna punkt hade reservation anmälts av, utom annan, herrar *Wohlin*, *Olsson* i Kullenbergstorp och *Jonsson* i Hökhult, vilka med åberopande av innehållet i motionen I: 6 av herr Wohlin m. fl. samt i den härmed väsentligen likalydande motionen II: 28 av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl. yrkat, att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om genomförande av importförbud med importlicensgivning och importlicensavgifter i fråga om lyxxvaror och umbärliga ehuru jämförelsevis allmänt förbrukade varor; ankommande på Kungl. Maj:t att träffa härför nödiga anordningar samt att avgöra, vilka varor som skulle falla under importregleringen.

Herr Wohlin: Herr talman! Den föreliggande motionen syftar till ett annat mål än de förut behandlade tullmotionerna. Här är det krav på en åtgärd, som skall ha till syfte att förbättra vår handelsbalans och därigenom vår valuta, och motionen ansluter sig till tidigare framställningar i liknande riktning från de s. k. valutaskunniga, finansrådet och åtskilliga myndigheter, som hörts över valutakommitténs förslag. Utskottsmaioriteten har nu som skäl för sitt avslagsyrkande anfört en statistik, enligt vilken värdet av ifrågakommande lyxxvaror och umbärliga varor endast uppgick till 10 ½ % av värdet å den sammanlagda införseln under 1919. Men om man ser på själva den absoluta siffran, så var det 258,7 miljoner kronor, alltså över en kvarts miljard, som föll på dessa varor. Och granskar man närmare de olika posterna, så finner man, att vi år 1919 importerade för 46 miljoner kronor vävnader och band av siden och silke, för 25 miljoner vin av alla slag, för 14 å 15 miljoner brännvin och sprit, för 30 miljoner tobak, för 15 miljoner guld- och silverarbeten, oäkta

pärlor och bijouterier, för 6,2 miljoner broderier av vissa slag, för 5 miljoner finare pälsverk o. s. v. Det förefaller mig dock, som om man i betraktande av dessa siffror måste säga sig, att en inskränkning av importen utav dessa lyxvaror och umbärliga varor är av förhållandena för närvarande i vårt land påkallad, och att utskottets försök att reducera denna imports relativa värde icke är ett tillräckligt starkt skäl för avslag å motionen. Utskottet har såsom ett annat skäl för avslag anfört, att ett bifall till detta förslag om importreglering skulle medföra som konsekvens en ransonering av varorna inom landet. Jag vill då påpeka, att motionärerna uttryckligen anfört, att de icke anse, att någon sådan ransonering behöver ifrågakomma, då det gäller här omförmälda lyxvaror och umbärliga varor. Det spöke, varmed utskottsmajoriteten söker skrämra riksdagen, nämligen kommissionsväsendet med dess kända olägenheter, skulle alltså icke komma i fråga i annan mån, än att en importregleringsnämnd givetvis måste tillsättas för behandlingen av själva licensärendena. Den stora allmänheten skulle lämnas fullkomligt fri från det gamla kommissionsväsendets olägenheter.

Om importförbud m. m. beträffande vissa varor.
(Forts.)

Jag förbiser givetvis icke, att vissa olägenheter av sekundär natur måste följa av en sådan importreglering, men jag anser för min del, att dessa väga mindre än fördelen för vår handelsbalans av den åtgärd, som föreslås.

Jag vill, herr talman, huvudsakligen på dessa skäl och då tiden är synnerligen långt framskriden, inskränka mig till att yrka bifall till den reservation, som av mig m. fl. bifogats utskottets utlåtande under punkten 11).

Herr Björnsson: Herr greve och talman, mina herrar! Till en början vill jag nämna, att syftet med denna motion har omfattats med välvilja av, såvitt jag minnes, samtliga de utskottsledamöter, som deltagit i behandlingen av denna fråga. Ingen kan ju önska annat, än att man kunde nå det mål, motionärerna åsyfta, men man har vid närmare undersökning funnit å ena sidan, att importen av s. k. umbärliga varor och lyxvaror i förhållande till den import, som ägde rum före kriget, om man tager skälig hänsyn till penningvärdets fall, icke nämnvärt stegrats. Å andra sidan har man funnit, att de indirekta nackdelar, som skulle följa av bifall till denna motion, äro så stora, att de ej uppvägas av den vinst, man skulle kunna tänka sig bli följden av ett sådant bifall.

Under hänvisning till den något utförligare motivering, som finns i utskottets betänkande, skall jag be att få yrka bifall till det förslag, vartill utskottet kommit.

Efter härmed slutad överläggning gjordes i enlighet med därunder framställda yrkanden propositioner, först på bifall till vad utskottet i nu ifrågavarande punkt hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i den av herr Wohlin m. fl. vid punk-

*Om import-
förbud m. m.
beträffande
vissa varor.*

(Forts.)

ten avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken upprepades, vara med övertvägande ja besvarad.

Punkterna 12 och 13.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Då tiden nu var långt framskriden, beslöts på framställning av herr talmannen att handläggningen av återstående ärenden på föredragningslistan skulle uppskjutas till ett annat sammanträde.

Justerades ytterligare ett protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 12,52 på natten.

In fidem.

G. H. Berggren.